

SZAKDOLGOZAT

**Ambrus Karolina Kíra
tanító**

**Kaposvár
2023**

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem
Kaposvári Campus
Tanító Szak

A régi nyelv hatása a 6.osztályosokra

Belső konzulens:	Dr. Domokos Áron adjunktus
Készítette:	Ambrus Karolina Kíra B779G9 nappali
Intézet/Tanszék:	Neveléstudományi Intézet

Kaposvár
2023

Tartalom

Köszönetnyilvánítás	4
1. Bevezető.....	5
1.1. Témaválasztás indoklása- személyes tapasztalatok	5
1.2. Kutatásom alapfelvetései, kutatói kérdés, kérdésfeltevés	6
2. Digitális kor.....	7
2.1. A digitalizáció előnyei	10
2.2. Digitalizáció hátrányai.....	11
3. Az olvasás előnyei és negatív hatásai	13
3.1. Milyen előnyei vannak, ha könyvet olvasunk?	13
3.2. Milyen negatív hatása van, ha könyvet olvasunk?	13
4. Kötelező- és/vagy kölcsönös olvasás.....	14
4.1. Kötelező- és kölcsönös olvasás	14
4.2. Kötelező- vagy kölcsönös olvasás	18
5. A beszéd és az olvasás kapcsolata	20
6. Nyelvújítás	22
7. Egri csillagok	24
7.1. Cselekmény vázlat	25
7.2. Egri csillagok és a nyelvújítás	27
8. Hogyan lehetne modernizálni a kötelező olvasmányokat?	28
9. Kérdőív bemutatás.....	31
9.1. Régies szavak ismerete nemek szerint	33
9.2. Régies szavak ismeret lakóhely szerint az Egri Csillagokból.	35
9.3. Összegzés.....	38
10. Összefoglaló	40
Felhasznált irodalom	43
Nyilatkozat.....	47

Köszönetnyilvánítás

Ezúton szeretnék köszönetet mondani konzulensemnek, Dr. Domokos Áronnak, aki szakértelmével, hasznos és elengedhetetlen tanácsaival hatalmas segítséget nyújtott a szakdolgozatom elkészüléséhez.

Hálával tartozom továbbá szüleimnek és testvéremnek, akik nélkül a szakdolgozat nem jött volna létre. Köszönöm nekik, hogy tanulmányaim során türelemmel és megértéssel támogattak és mindig mellettem álltak.

Köszönöm mindenkinek!

1. Bevezető

1.1. Témaválasztás indoklása- személyes tapasztalatok

Általános iskolában, a felső tagozatos éveim alatt találkoztam többek között olyan kötelező olvasmányokkal, mint az *Egri csillagok*, *A kőszívű ember fiai*, amelyeket, nehézkes nyelvezete miatt nem teljesen érttem, és ezért a művek egy részét végig sem olvastam vagy a rövidített, film, esetleg hangoskönyv lehetőséget választottam a könnyebb és gyorsabb értelmezés érdekében. Mivel történetük idejét is múltak és az előbb említett könnyítések sem adták meg számomra azt az ingert, hogy én a jövőben azokat esetleg újra kézbe vegyem és az elejétől a végéig olvassam őket. Amikor már nem kötelezően nekem kéne meg tenni, nem érttem, hogy miért lesz ez jó hatással rám. Az olvasmányokban észre sem vesszük, hogy mennyi minden lehetne a saját mostani életünkhöz csatolni, kötni, és hogy sok érdekes történelmi példákat is rejtenek magukban az olvasmányok. Véleményem szerint az egyik, hanem a legnagyobb oktatásügyi kérdés a kötelező olvasmányok témaköre.

Nagyon sok diáktól, pedagógustól valamint szülőtől is hallottam, hogy nem értik a tanulók a kötelezőolvasmányokat a főként a régies nyelvezete miatt. Inkább választják a rövidített változatot az olvasmányból, vagy esetleg a filmeket nézik meg, illetve az interneten talált olvasónaplókat olvassák el, melyeket valamivel jobban megértenek. A filmekből pedig csak részben kapják vissza azokat információkat, részleteket, amit a költő papírra vetett és nem egészül ki az olvasásból eredő fantáziálásban sem. Véleményem szerint ezeket a könyveket az idő előre haladtával még inkább, kevésbé vagy egyáltalán nem fogják a tanulók kézbe venni, és olvasni, mivel a köznyelvből is a mai minden napi életünkben már eléggé kikopóban vannak a szókapcsolatok, szavak, kifejezések, melyek a művek nagyrésztében megtalálhatóak.

Mivel a mindennapi életünkből egyre kevesebb idő jut az olvasásra, ezért kíváncsi voltam arra is, hogy a tanulók mennyi időt használják a telefonjukat, számítógépet és egyéb elektronikai eszközöket. Kikértem a véleményüket arról, hogy szerintük miért nem jut elegendő idő az olvasásra. Milyen telefonos alkalmazásokat használnak, mivel játszanak, esetleg más számítástechnikai programmal ütik el az idejüket?

1.2. Kutatásom alapfelvetései, kutatói kérdés, kérdésfeltevés

Szakedolgozatomban arra keresem a választ, hogy a tanulók milyen mértékben ismerik a régies szavak, kifejezések jelentését. Szeretném azt is megtudni, többek között hogy azok a tanulók, akik a nagyszüleikkel élnek azon belül faluban, kis városban, vagy városban melyik csoport ismeri jobban ezeket a kifejezéseket. Van esetleg kedvenc könyvük, írójuk? Mennyit és mire használják a telefont, számítógépet, illetve a játékkonzolt? Valamint általánosan a lakóhelyek közti kulturális fejlettség mértékéből adódó, különbségeket feltárni. A kutatásommal pedig azt a kérdést szeretném bizonyítani, esetleg cáfolni, hogy nem, vagy csak kis mértékben ismerik ezeket. Mennyire van létjogosultsága a mostani rendszernek?

A kutatói kérdésem tehát az, hogy a tanulók nem ismerik a régi kifejezések, illetve szavak jelentését. A dolgozat további részében bemutatom, hogy kötelező olvasmány szavait, kifejezéseit, valamint a régebbi időkben mindennap használt szavakat gondoltam jobban kielemezni. Ezután egy mérés következik ahol, szeretném összehasonlítani a falusi, kisvárosi, illetve városi általános iskolában tanuló 6.osztályos diák ismeretét ebben a témakörben. A tanulók által kitöltött kérdőív segítségével szeretném mérni, hogy mennyire ismerik a választott szavak, kifejezések jelentését. A dolgozat végén pedig összegzem a kutatásom tapasztalatait.

2. Digitális kor

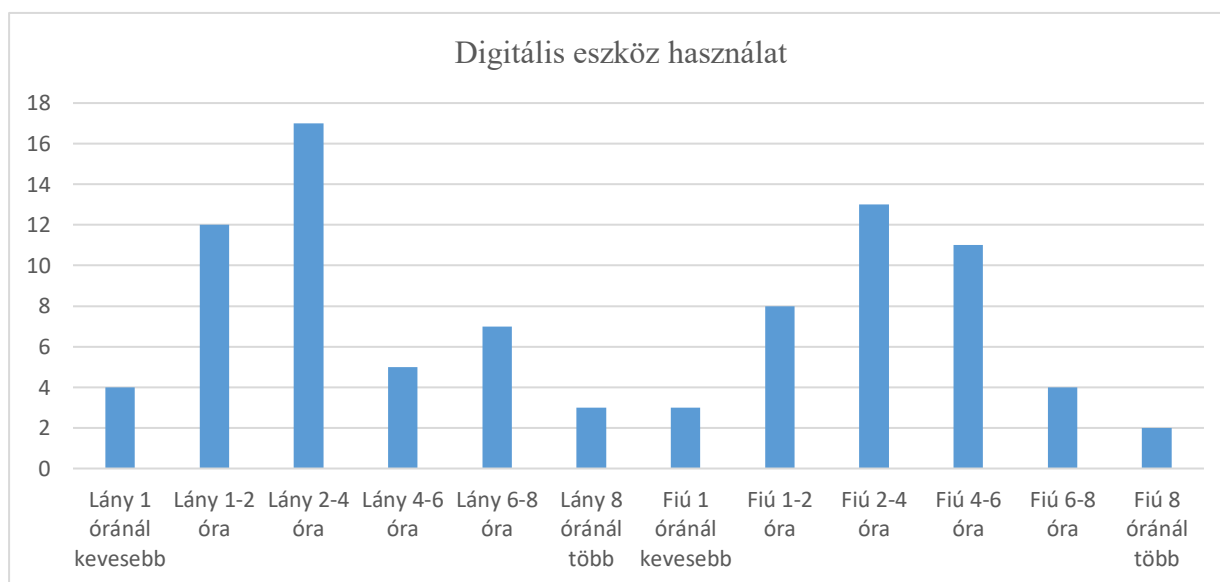
„A digitális korban senki nem olvas már ugyanolyan hatékonyan, mint a múlt században. A hosszú tájleírásokat átugorja gyakran még az irodalmat kedvelő olvasó is. A képzetalkotás által nyert élmények ismeretet, tudást jelentettek, amíg képekben nem volt elérhető annyi információ, mint manapság.” (Gyarmathy, 2012) Véleményem szerint sokan megtapasztaltuk már azt olvasás közben, hogy a történet nélküli részt, természetleírást és környezet bemutatást átugorjuk és keressük azokat a részeket a műben, hol a párbeszéd, vagy egyéb gondolatok vannak. Gombos Péter és Csima Melinda készített egy kutatást 2017-ben és 2019-ben, amelynek címe: „A digitális bennszülöttek olvasási kedve, olvasáshoz való viszonya 2017-es és 2019-es felmérések tükrében”. (Gombos & Csima, 2019)

Elmondható, hogy a digitális bennszülöttek nem tudnak olyan mélyen belemerülni a könyvbe, mint az előtte lévő korosztály, csapongva olvasnak. (Marc Pernsky amerikai író 2001-ben használta először ezt a fogalmat. Azokra a gyermekekre értjük, akik a digitális technológiának a világába születtek bele.) (Pernsky, 2001) Maryanne Wolf fogalmazta azt meg, hogy a digitalizáció elveszi a szépség és az igazság felismerését, de a tanulásból és a figyelemkoncentrációból is elvesz. (Wolf, *Reader, Come Home*, 2018) Ezek a fiatalok leginkább olyanokra kíváncsiak, amik meg vannak filmesítve. Fontos figyelembe venni, hogy mennyi időt töltenek a tanulók az internethasználattal. Tóth Máté 2019-ben végzett egy kutatást, amiben azt vizsgálta, hogy a felnőttek vagy gyermekek töltenek több időt online. Nem lehet nagy különbséget tenni, ha csak ezt a kritériumot nézzük. Ha azonban lebontjuk korosztályokra, azt figyelhetjük meg, hogy ahogy idősebbek lesznek mindig többet használják az okoseszközöket. (Tóth, 2019)

	Naponta 3 óránál többet	Naponta 1-3 órát	Hetente többször (nem minden nap)	Legfeljebb hetente egyszer-kétszer	Ennél ritkábban	Egyáltalán nem szokott	Nem tudja / nem válaszol	Összesen
3-5 évesek	7,5%	51,8%	26,8%	5,7%	2,1%	6,1%	0,0%	100,0%
6-9 évesek	10,8%	58,6%	20,7%	5,9%	1,0%	2,7%	0,2%	100,0%
10-13 évesek	12,4%	57,3%	20,3%	6,0%	1,0%	3,0%	0,0%	100,0%
14-17 évesek	13,2%	49,5%	24,1%	5,9%	1,5%	5,4%	0,5%	100,0%
országos átlag	11,3%	54,5%	22,7%	5,9%	1,3%	4,1%	0,2%	100,0%

1. ábra: Internet használat

A kérdőívemben én is megkérdeztem a 6.osztályosoktól, hogy ők mennyit használják az okoseszközöket, értve itt főként a telefonra, számítógépre, Xboxra valamint a Playstationre. Ezeket az eredményeket kaptam nemek szerinti lebontásban:

2. ábra: Digitális eszköz használat

Megfigyelhető, hogy a kitöltők között elmondásuk szerint legtöbbször napi szinten 2-4 órát használják átlagosan az eszközöket. Azonban érdekes azt is megfigyelni, hogy vannak olyan tanulók, akik 8 óránál többet használják ezeket az adott nap folyamán.

Egy másik kérdésem arra irányult, hogy a tanulók körében legfőbb képpen melyek azok az elterjedt közösségi oldalak, különböző programok, videómegosztók, egyéb lehetőségek amivel szabad idejük egy bizonyos részét töltik ki. Ezek a szinte már mindenki általánosan használt: Facebook, Messenger, WhatsApp Instagram, Snapchat, Tiktok, YouTube. Emellett gyakran előforduló, népszerű válaszként jelent meg a telefonos Clash of Clans valamint a Roblox és egyéb játékok. A játék konzolon autós: Forza, sportjáték: Fifa. Számítógépen Minecraft, valamint kompetitív játékok: CS:GO, Valorant, Call of duty stb., játékokat preferálnak. A diákok nagytöbbsége a platform független Discordot említette meg a kutatás során. Amelyet főként játék közben egymással való, valós idejű online csevegésre használnak, néha írásos formában. A játékok után a legnépszerűbb válasz a Netflixre és a Spotifyra esett, amik szintén a mai világ „alap” részévé vált, hiszen már a klasszikus televízióműsorok szerepét az úgynevezett „Streaming szolgáltatások” veszik át. Kevés százalékban jelentek meg olyan válaszok, amelyek a későbbi életük során hasznos lehet. Ilyen például a CapCut nevű program mellyel videókat lehet vágni, ez egy nagyon jó kiindulási alap lehet egy későbbi vágó munkakör betöltéséhez.

Sajnos ennél is kevesebben jelölték be azt a választ, hogy e-book formátumban olvasnának. A mai világról általánosságban elmondható, hogy nincs az a nemek közti különülés, ami a rég múltban felfedezhető volt, hogy több fiú használ számítástechnikai eszközöket, mint a lányok, melyet az általam készített kutatás is megerősít. Nem mutatható ki számottevő eltérés a nemek között.

Az előbb említett videómegosztókon találkozhatunk több olyan tartalomgyártóval, akik tanulás szempontjából is hasznosak lehetnek a fiatalok számára. Vannak olyanok, akik a százalékszámítást, egyenletmegoldást magyaráznak el más szemszögből, példákkal együtt levezetve csak a lényegre koncentrálnak, felesleges kitérők és fegyelmezés nélkül. Valamint vannak köztük olyanok is akik különböző verseket szavalnak el, esetleg zenésítenek meg. Azonban a tanulók körében nem ez a legtöbbet fogyasztott tartalom. Pedig ha beépítenének a tanulásuk idejében akár egy 5 perces magyarázó videót, hogy megértsék azt, amit csak „magolnak”, mert nem értik, értékes időt spórolnának maguknak, de legfőbb képpen növelnék tudásukat is. Sajnos jobban leköti őket, ha valami vicces, esetleg bugyuta videóval találkoznak a „szörfözés” során, amiket egymással osztanak meg futótűz szerűen. Az egyik platformon, a Tiktoknál, nem is lehet kiszűrni, hogy a tanuló milyen tartalmat néz, mivel az algoritmus azt figyeli, hogy egy videót végig néz e, vagy tovább” pörgeti”, de mind ezt úgy nevezett korszűrés nélkül, a végig nézett videókhoz hasonló témájú tartalmat fog eléjük tárni a program (csak felnőtteknek való tartalommal senki sem találkozhat a szabályzatból eredően). Jó lenne, ha a tanulók felismernék,

hogy nem csak a haszontalan oldala van ezeknek a közösségi oldalaknak, hanem vannak tanulást könnyítők is. Valamint a szülők is jobban követnék figyelemmel, kontrolálnák tartalom fogyasztási szokásaikat.

A digitalizáció miatt a tanulók nagyon sok kifejezést, rövidítést használnak a minden napi beszédük során, melyeket főként a videójátékokból tanultak. Ilyenek például a „Well play” (rövidítve wp){szép játék}, a „Good job” (rövidítve gj){szép munka}, valamint a „Good luck” (rövidítve gl){sok sikert}, „Easy” (rövidítve ez){könnyű, egyszerű} kifejezések. Melyeknek sokszor csak a „ két betűs” verziót használják például : focizás közben egy szép szerelés, vagy gólra való dicsérő reakció „Gj”. Alapvetően elmondható, hogy manapság egyre több szót, kifejezést használunk angolul, magyar megfelelője helyett, ami miatt sem értik a régies magyar szavakat.

2.1. A digitalizáció előnyei

A mai „digitális” életben sokkal hamarabb, néha elég pár másodperc hogy az adott információ az olvasóhoz jusson, ami bármikor szerkeszthető, frissíthető így folyamatosan akár az események megtörténte után is bővíthető a cikk. A nyomtatott sajtóban pedig legalább egy nap mire ez a folyamat végbe megy. Rövidebb időn belül szélesebb közönséghez képes eljutni Az emberek között megosztás egy gombnyomásra megoldható, akár szó szerint az egészvilág számára. Ezzel szemben egy fizikai újság, vagy könyv alapvetően limitált példányszámban készül, a könyveknél igény esetén újabb mennyiséget nyomtatnak. Ezek egyszerre egy emberrel oszthatók meg kell várni míg valaki elolvassa, majd következő ember kezébe kerül és végig olvassa, az információ csak ez után „vitatható meg”. Az interneten pedig egyből lehet reagálni kommentek formájában. Jelentek meg új hírközlési platformok: „cikk alapú” Facebook, és szinte minden internetes weboldal, „Videó alapúak” YouTube, Twitch, Tiktok, „hang alapú” Soptify, Appel Podcast. A videós platformokon főként televíziósműsor szerű adásokat találunk a pár perces terjedelemtől akár az 1-2 órákig, bármilyen témakörben legyen az ismeretterjesztő, sportesemény, úgynevezett „techvideó”, vagy tanulást segítő. A podcastek egy tematika köré épülő rádióadáshoz hasonló hang alapú műsor (sokszor rögzítik a beszélgetést videó formában is). Ezeket hallgathatjuk munka, háztartási munka közben, vezetéskor, stb. Így kevésbé igénylik a figyelmet. Az utoljára felsort két opció nagyon nagy előnye a televízióval és a rádióval szem-

ben, hogy kevesebb vagy egyáltalán nem tartalmaznak reklámot, bármikor és bárhol megállíthatók, vissza tekerhetők, helyhez se vagyunk kötve, mivel ezeket telefonon is elérjük, akár offline is.

A nyomtatott sajtónál például a GameStar nevű úgynevezett „gamer” újság, mely közel 20 éven keresztül jelent meg, általában havi formátumban. Az újságírói csapat aránylag időben érzékelték a digitális tartalom fogyasztás rohamos növekedését, így ma már csak az online tartalom gyártásra koncentrálnak. Az újságírók nem veszítették el munkájukat, amit a világ fejlődése okozott volna, csak átalakult. Az olvasási szokások sokat változtak az évek folyamán. Manapság egyre többször tapasztalhatjuk, hogy a fiatalabb korosztály képviselői szinte már alig, az esetek nagytöbbségében csak iskolai tanórák keretein belül járnak könyvtárba. Így papíralapú könyveket is alig látunk a kezükben, inkább valami elektronikai eszköz csábításába esnek, ami nem feltétlen az ő hibájuk, mivel egyre több könyvet adnak ki E-book formátumban is, de vannak már olyan címek, amik fizikailag meg sem jelenek, csak és kizárólag online elérhetőek. Ide sorolható még az idegen nyelv könnyebb és gyorsabb tanulása, nagy mennyiségbe találkozhatunk főként angol, de bár milyen nyelvű cikkel, videóval. Amit saját magunknak kell magyar nyelvre fordítani, hogy megértsük őket. Ha angol videót nézünk felirattal, akkor a hallásutáni értés, a kiejtés, és a szókincs is bővül.

2.2. Digitalizáció hátrányai

A digitalizált életnek több hátránya is van, egészségügyi kockázattal járhat. Ha könyvet veszünk a kezünkbe, nem ér minket annyi zavaró inger, mint például az úgynevezett „kékfény”, amelyet a digitális eszközök kijelzői bocsátanak ki magukból. Így a szem hamarabb fárad, az ember pedig folyamatosan veszít koncentrációs képességéből, elő segíti a szemromlását. Ha interneten olvasunk, sokszor találkozunk olyan zavaró, figyelem elterelő tényezőkkel, ami miatt nem tudunk olyan mélyen olvasni, mint a nyomtatott sajtónál. Az általunk meghatározott olvasási cél végére sem jutunk, vagy kisebb-nagyobb megszakításokkal, könnyen elkalandozik a figyelem így idő igényesebbé válhat. Zavaró tényező lehet például, hogy különböző reklámok bukkannak fel. Ha cikket olvasunk, akkor maximum 3 percet töltünk vele, de itt jobban előnyre élveznek azok, melyek rövidebbek az olvasási időt csökkentve. Egyszerűbb szövegek jelennek meg. Maryanne Wolf a BBC The Open University sorozatában mondta azt, hogy a „Digitális képernyő olvasásnál a nagy terjedelem esetén hajlamosabbak vagyunk szelektíven olvasni.”. (Wolf, BBC, 2021) Amikor telefonon olvasunk, nem fejlődik úgy az agyunk azon képessége,

ami az összetettebb szövegek megértéséért felelős, valamint a képzelet sem olyan mértékben fejlődik, mivel készen kapjuk az általában tömörebb információkat.

Kimutatható különbségek vannak azok között, akik a telefonon való olvasást preferálják és azok között, akik a papíron való olvasást szeretik jobban. Ha videós formátumban fogyasztunk tartalmat az „unalmas” részeket egy új mozdulattal át ugorhatjuk, szintén eleshetünk lényeges dolgoktól. Az idősebb korosztálynak sokkal nehezebb már az eszköz használatot is elsajátítani, nem beszélve a sok félre vezető, átverő hirdetések egyéni szűrésről. Az idősek egy rész nem is használja ezeket, maximum csak a televíziót. Sokan hiszik azt, hogy digitális információ teljesen megbízható tévedhetetlen. Ez nem így van, mivel bárki létrehozhat digitális információt kortól, nemtől, hozzáértés vagy hozzá nem értéstől függetlenül. A hiteles forrásból származó digitális információ is támadható hackerek által, akik át tudják szerkeszteni, akár teljesen el tudják tüntetni az adott információt. Saját személyes információink sincsenek teljes biztonságban.

3. Az olvasás előnyei és negatív hatásai

3.1. Milyen előnyei vannak, ha könyvet olvasunk?

Már egy könyv tárgyi birtoklása is endorfint szabadíthat fel bennünk több szempontból, egy szép borító, számunkra érdekes témakör, magát az olvasási élményt még nem is említve. Fejlődik az empátia, szókincs bővítő szerepe is van, mivel választékosabban vannak megfogalmazva, kifejezve az adott helyzetek, érzelmek, szituációk a könyvekben. Segíti az alvást, valamint az idősebb korban a kognitív képességek hanyatlását is megelőzi. Az időskorban kialakuló betegségeket is, például az Alzheimer-kór megelőzésében is fontos szerepet játszik. Más kultúrákat is megismerünk az olvasás által.

Memória fejlesztő hatása is van. Ha csak arra gondolunk: „Ki volt a főszereplő?“, „Hol játszódott?“, „Mi történt?“. A kreatív gondolkodásunk is növekedik vele. Egy könyv olvasása közben nagyon sok új kifejezéssel találkozunk, és sok új tényezőt figyelünk meg. Minél többet olvasunk a helyesírásunk, a nyelvtanunk, valamint a szövegalkotási készségünk is annál jobban fejlődik. Javul a koncentrációs képességünk is, ami sokat segíthet többek között a tanulásban illetve a munkában.

Barátságokat is köthetünk a könyvek által, az ember elkezd megosztani élményeit, melyeket a könyvnek köszönhet egy másik olvasótársával. Hamar rájöhethetünk, hogy nagyon sok hasonlóság van a partnerünkben, főleg ami a könyveket illeti, innét már könnyű kitérni más témákra is, ami közelebb hoz minket máshoz. A rendszeres olvasás segít a napirend kialakításában, így az alvásminőségünk is jobb lehet.

3.2. Milyen negatív hatása van, ha könyvet olvasunk?

Egyik megkérdőjelezhető negatív hatása hogy pénzbe kerül, a minőségtől, terjedelmétől, kötésétől függ az ár. Minél több könyvet birtokolnunk, annál nagyobb teret kell biztosítani a lakásban. Használatuk és tárolásuk odafigyelést igényel. A könyv lapjai könnyen szakadnak, nem tarthatjuk párás helyiségben, hiszen könnyen olvashatatlanná válnak, de az időelteltével alapvetően számolnunk kell az amortizációval, ami értékvesztéshez vezet. A helymegtakarításra az egyik megoldás az e-book lehet, de ennek szintén vannak káros hatásai.

Maga a könyv olvasás sok időt vesz igénybe, egy számunkra érdekelt téma pontos feltáráshoz, akár több könyvet is el kell, hogy olvassunk, az információ nem tömörítve található meg

bennük. Nem napra készek. Végig kell olvasnunk a könyvet. Ha egy pontos információt szeretnék vissza keresni a tartalomjegyzék csak egy tágabb szűkítést ad, így emlékezni kell melyik oldalon, azon belül is melyik szekcióban található a számunkra szükséges információ. Ami csak a végig olvasás után lehetséges.

A nem megfelelő fényviszonyok közötti olvasás káros hatással van a szemre, fejfájást is okozhat. Ahogyan a rosszul megválasztott olvasási pozíció pedig hát problémákhoz vezethet. Pszichológiailag nyomást gyakorolhat ránk, a megjelent művek egyrésztre fiktív történetekre alapul például: Sci-Fi, Fantasy témájú könyvek. Ha sokat olvasunk, ezeket beleragadhatunk egy nem valós, kitalált világba. Aminek hatása fenn maradhat a könyv olvasás után is, értékes időt és figyelmet vonva el a mindennapi dolgainkról. Mások általi megítélésünkre is rá nyomhatja bélyegét a túlzásba vitt könyv olvasás, azt a kritikát kaphatjuk meg, hogy a problémáink megoldása helyett a könyvekbe menekülünk.

4. Kötelező- és/vagy kölcsönös olvasás

4.1. Kötelező- és kölcsönös olvasás

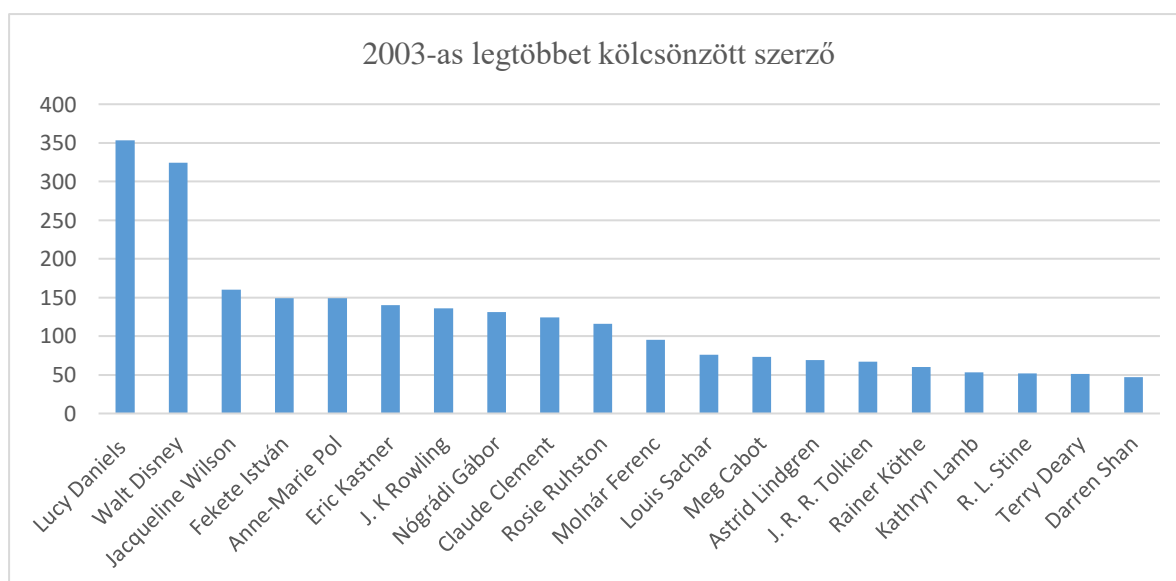
A legnagyobb, leghevesebb oktatásügyi kérdés a kötelező olvasmányok témaköre a mai napig. A nemzetközi összehasonlító pedagógiai kutatások (például: PISA-vizsgálat) Magyarországra nézve, szinte mindig kedvezőtlen eredményeket mutattak, ami részben köszönhető a kötelező olvasmányok túlzottan idejét múltságának, ebből fakadóan nagy részük régies nyelvezetű. Szóhasználatuk már az idősebb korosztály számára is részben nem túl egyszerűen értelmezhető. Az összeállított lista nem teljesen igazodik a gyermekek életkori sajátosságaiból eredendő befogadó képességéhez. Hangulatuk túlzottan nyomasztó, így már az adott műre való érdeklődés felkeltése is nehéz a pedagógusok számára. Ilyen például: Gárdonyi Géza *Egri csillagok* című műve is.

A kötelező olvasmányok kérdése nagyon összetett. A Magyar Olvasótársaság 2009.évi szakmai konferenciájának egyik témája a kötelező olvasmányok voltak. Amelyet magyartanárok, olvasásszociológusok valamint könyvtartanárok mutattak be, hogy az iskoláskorú gyerekek milyen könyveket olvasnak. A kutatást kétszer végezték el. Az első kutatást 2003-ban, a másodikat 2008-ban. Mindkét kutatásban nagyon sok külföldi író neve jelenik meg, és elvétele szerepelnek a listában magyar nevek is. A két kutatás során a válaszadók megjelöltek olyan neveket, akik már a 2003-as listán szerepeltek, bár a 2008-as listán kicsit hátrébb csúsztak a

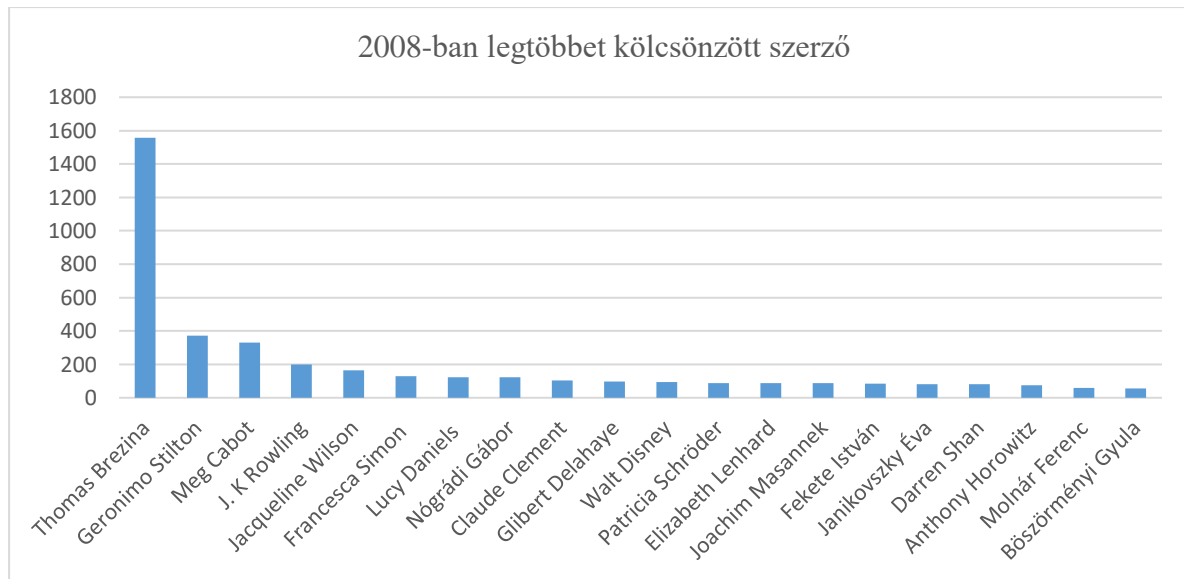
mezőnyben. Ezeket az adatokat nyolc könyvtár szolgáltatta. Vas vármegyéből (akkor még Vas megye) négy könyvtár: Sárvár, Celldömölk, Kőszeg, és a vasvári könyvtár. Pest vármegyéből (akkor még Pest megye) négy könyvtár: Gödöllő, Százhalombatta, Érdről és szentendrei könyvtár. Észre vehető, hogy nem az egész országot felölelő vizsgálat volt, hanem csak a nyugat-magyarországi egy megyét valamint a fővárost is magába foglaló pest megyét vizsgálták. Vajon ugyanez az eredmény lenne, ha a keleti, déli országrészt is kutatják?

A kérdőívemben megkérdeztem a tanulókat, hogy van e kedvenc írójuk, esetleg olyan könyv, amit szívesen olvasnak és a kedvencükké vált. Voltak számomra meglepő válaszok is, amelyeket a tanulók leírtak. Ilyen volt például: Petőfi Sándor, Gárdonyi Géza és Arany János neve, akik nem mai írók, költők. Voltak számomra ismeretlen szerző nevek is, több kortárs név is megjelent, ilyen például: a Bódi tesók, Szigeti Kovács Viktor, valamint több külföldi, főként angol író neve is feltűnik az adott válaszok között.

A 3. ábrán és a 4. ábrán látható kutatás, 2003-ban és 2008-ban a 20 legtöbbet kölcsönzött könyvek szerzőjének listája, melynek nagy része külföldi azon belül is, angolszász származású. Kis mennyiségben fel lehetők magyar nevek is. Az évek előre haladtával átalakuláson esett át az olvasott könyvek összetétele, köszönhetően a megjelentő könyvek számának növekedésének. A listán szereplők összetétele, így 2008-ra lettek olyan szerzők, akik eltűntek az előző listához képest. Ez nem azt jelenti, hogy őket már egyáltalán nem olvassák, csak az első 20 hely egyikébe se fértek bele könyveiket kevésbé kölcsönözik, helyüket új szerzők vették át. (Péterfi, 2009)

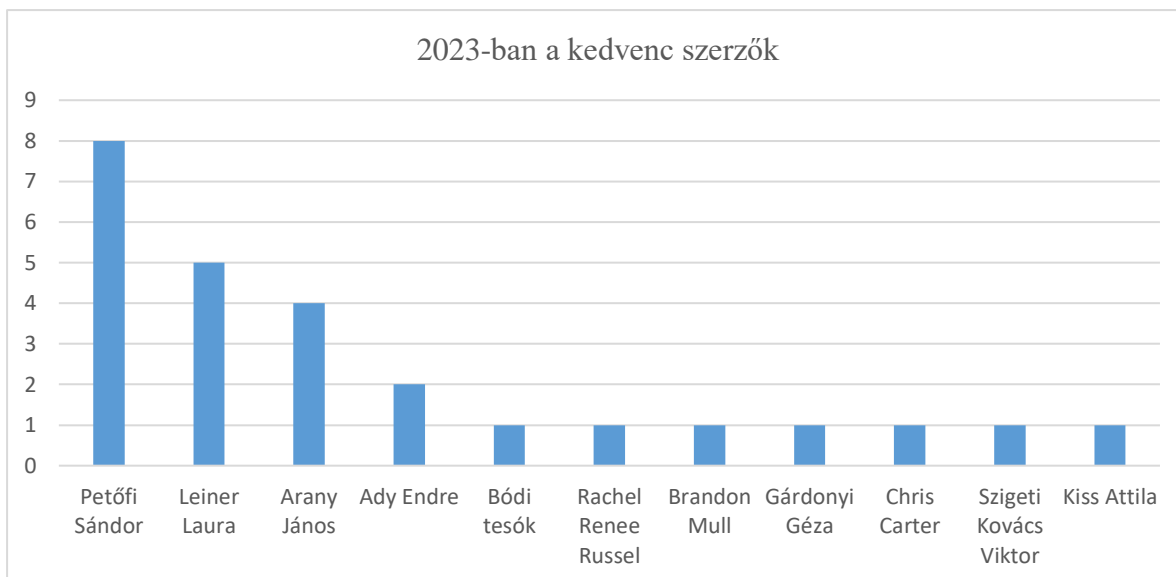
3. ábra: 2003-as legtöbbet kölcsönzött szerző

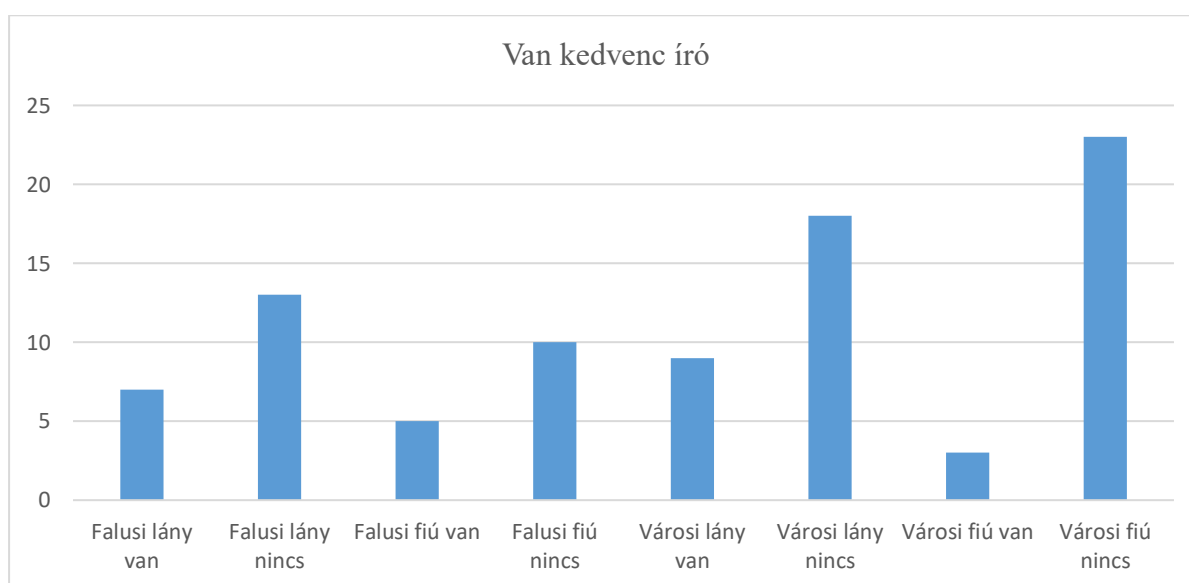
4. ábra : 2008-ban legtöbbet kölcsönzött szerző

Elmondható, hogy a megjelenő nevek alapján, nem csak egy kötetes szerzők szerepelnek, hanem többségük többkönyves. Ilyen például: Lucy Daniels is, aki gyermek- és ifjúsági író. J. K. Rowling a világszerte nagy sikereknek örvendő Harry Potter című fantasy műfajú regény írója. Azokat a könyveket, amelyeket nagyon sokan olvasnak korosztálytól függetlenül, manapság már a filmvászonon is megtalálhatóak. Közülük meg lett filmesítve például a Harisnyás Pippi, a Harry Potter könyv sorozat, ide sorolható még Walt Disney, akinek az összes könyvét megfilmesítették. A magyar viszonylatot tekintve kevesebb a felkapott könyvből készült film, viszont a kötelező olvasmányok nagy részét meg filmesítették például: Pál utcai fiúkból, *Egri csillagok*, *A kőszívű ember fiai*.

Az első listán megtalálható Molnár Ferenc, Fekete István és Nógrádi Gábor neve is. Ők a hagyományos kötelező olvasmányokkal kerültek fel. A második listán feltűnik kettő új név, Janikovszky Éva, valamint Böszörményi Gyula. Ők is, hasonlóan Nógrádi Gáborhoz, több könyvük miatt szerepelnek a listán.

5. ábra: 2023-ban a kedvenc szerzők

6. ábra : Kedvenc író

Az általam elvégzett kutatás ide illő két kérdése, amit az 5. ábrán - illetve 6. ábrán látunk, hogy a vizsgált 6.osztályos tanulóknak ki a kedvenc írójuk, valamint nemüktől és lakóhelyük típusától függően milyen arányban oszlanak el. Összesítve a válaszadók kétharmadának egyáltalán nincs se kedvenc szerzője, arányaiban nézve a lányokhoz képest 25%-al több fiúnak nincs. Ezzel szemben 27%-a mondta azt, hogy van kedvenc írója. A kedvelt költők többsége magyar költő, egy része kortárs, minimálisan nem is túl előkelő helyen pedig külföldi írók is szerepelnek. A városban illetve a faluban élő lányok között, nem látható nagy különbség, azok között, akiknek van és akiknek nincs kedvence, az arányos eloszlásuk nagyon hasonló. Ezzel szemben,

a fiúknál már látható egy nagyobb különbség, ugyanis amíg a faluban élőknel 10-tanulónak nincs kedvence, addig a városban élő társaiknak több mint kétszeres ugrás fedezhető fel azaz, 23-nak nincs kedvence. Azonban, általánosságban elmondható, hogy a faluban élőknel nagyobb százalékban szerepelnek kedvencek, mint a városban élőknel.

4.2. Kötelező- vagy kölcsönös olvasás

Amióta van irodalomtantárgy, azóta létezik kötelező olvasmány is. Azt gondolnánk, (véleményem szerint logikusan), hogy előbb volt maga a tantárgy és csak utána alakult ki a kötelezőolvasmányok köre. Ez nem igaz, mivel a kötelező olvasmányok jóval előbb megelőzték az irodalomtanítást. A kötelező olvasmányok már az 5000 évvel ezelőtti Kínában is jelen voltak, vagy a hasonló régi zsidó iskolákban is elő voltak írva. Igaz, mindkét esetben szent könyvek és filozófiai irányok köréből kerültek ki ezek a könyvek. Ezeket nem csak olvasták, hanem memorizálandó szövegek is voltak. Hazánkban klasszikus irodalomtanításról a 19.századtól beszélhetünk, célja az volt, hogy az analfabetizmust csökkentse, vagy esetleg meg is szüntesse, valamint a társadalom és az irodalom közelebb hozatala.

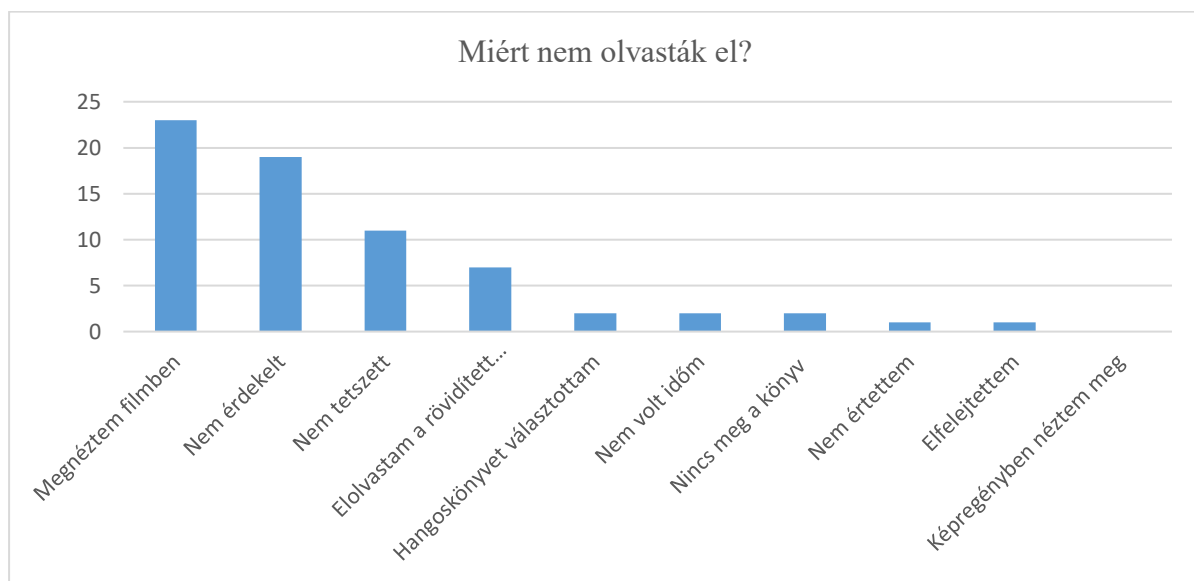
A kötelező olvasmányok mindig nagy kritikát kaptak és kapnak. A diákok valamint a szülők részről azt, hogy elveszi a motivációt és a kedvet az olvasás élményétől, mivel kényszerből kell olvasnia a tanulónak. Nem engednek elég teret a kötelező olvasmányok, hogy a diákok egyéni preferenciájuk alapján válasszanak könyvet, így minimális lehetőségük van a saját ízlésviláguk kialakításának.

Ezzel szemben a kölcsönös olvasás utat enged a jelenkornak, nyelvezete egyszerűbb, közösség formáló ereje van. Sok író, köztük főként a fiatal lányok által kedvelt Leiner Laura is szokott író-olvasó találkozót tartani. Az esetek nagyrésztében egy frissen megjelent könyv tematikája köré épülnek, vagy valami ünnep köré szerveződik. Ezek a találkozók akár egy egész napot is igénybe vesznek, ahol a kiadott könyveket lehet dedikáltatni, valamint kérdéseket lehet feltenni az íróknak, és az olvasók egymással is megtudják osztani élményeiket.

A kölcsönös olvasmányoknál negatívum, hogy a tanár nem biztos, hogy ismeri azt a művet, amit a diákok preferáltan olvasnak, ezért az esetek nagy többségében segíteni sem tud, hogy jól értelmezték-e az általuk választott művet. Véleményem szerint, nem várható el hogy a kötelező olvasmányokon kívül, több, mai könyvből közel hasonló szinten legyen felkészülve a pedagógus

gusok, mint az előírtakból. Pozitívum viszont az, hogy legalább olvasnak a tanulók, így osztályon belüli csoportokban, baráti társaságokban, egyéb kis közösségekben meg tudják osztani egymással az olvasott tapasztalatokat, valamint a könyv nyújtotta élményeket.

A kötelező olvasmányok minden diák számára kötelező olvasást jelent. Amit az irodalom óra keretein belül a pedagógussal megtudnak vitatni, beszámolókat, dolgozatokat írnak, így követve az adott műben való haladásukat, nem értésük esetén pedig segítséget is kapnak problémájukra. A tanulók egy része ennek ellenére sem olvassa el azokat. A kutatásom során feltettem azt a kérdést a tanulóknak, hogy miért nem olvasták el a kötelezőt. Az alábbi válaszok szerepeltek.

7. ábra: Miért nem olvasták el?

Látható a 7. ábrán, hogy a tanulók túl nyomó többsége megnézte filmben az adott művet, ami egy jó opciónak mondható, vagy nem is érdekelt, már maga könyv hátulján található rövid összefoglaló se keltett fel érdeklődésüket, ahogy az sem foglalkoztak, hogy a tananyag részeként kötelező. Kifogásként szerepelt még többek között, a nem tetszett, a pozitívabb válaszok között pedig az el olvastam a rövidített változatot, valamint hangoskönyv formában „olvasták” a művet.

5. A beszéd és az olvasás kapcsolata

A beszéd és az olvasás szorosan összefügg. Azok, akik könnyen megtanulják használni az anyanyelvüket és a mindennapok során használják, ők általában könnyebben is tanulnak meg olvasni. Az olvasás különböző szempontokból épül a beszédre, mivel aki olvas, megérti az írott szöveget, amelyekkel előző ismeretei során találkoztak a beszéd kapcsán. Az olvasó, gyakran találkozik olyan szavakkal, kifejezésekkel, amelyekkel a beszéd során nem találkoznak. Ezek az idő múlásával beépülnek a szókincsbe, ezzel is elősegítve a beszédfejlődést. Az olvasás és a beszédkapcsolata nem csak a gyermekeknek fontos, hanem nekünk, felnőttek számára is. Az élet minden területén lényeges a beszéd és az olvasás fejlesztése. Fontos megemlíteni azonban azt is, hogy az olvasás és a beszéd nem fejlődik párhuzamosan.

Néhány gyermeknél megfigyelhető, hogy az olvasási készség kialakulása könnyedebben megy, mint a szóbeli kifejező készség fejlesztése. Összességében elmondható, hogy az élet minden területén kulcsfontosságú az, hogy létre jöjjön a sikeres kommunikáció. Ennek alapja az, hogy az olvasás és a beszéd készsége fejlesztve legyen. Ezek együttes fejlesztése elősegíti a tanulásban való sikereket, valamint az egész életen át tartó tanulást is.

A két készség kölcsönös hatással van egymásra. A beszéd, a nyelv elsajátításának elsődleges módja. Segít az embereknek megérteni a nyelv szabályait és struktúráját. Hiszen ezt tanuljuk meg életünk során az elsők között. Az egyéni olvasás csak később kapcsolódik be az életünkbe, párhuzamosan az írásos nyelvvel, de ezeket tanulnunk kell.

Ahhoz, hogy megértsük a körülöttünk lévő világot, hatékonyan kell tudni kommunikálni másokkal. Az olvasás és a beszéd együttes kapcsolata a nyelvi fejlődés szempontjából alapvető fontosságú.

A kérdőívemben megkérdeztem a tanulókat, hogy szerintük miért nem olvasunk. A tanulók több választ is megjelölhettek, de a legnépszerűbb válasz az a filmet megnézni egyszerűbb volt. Véleményem szerint, itt is megfigyelhető, hogy kényelmesebb egy készen kapott információ áradatot megkapni, mintha könyv olvasás közben el kéne képzelniük, mit is olvasnak. Bár az is elmondható, hogy minél többet olvasunk annál színesebb, és gazdagabb lesz a fantáziánk. A második legtöbbet választott az a felgyorsult a világ, és a telefon mindig nálunk van opció volt. Amikor mentem kitöltetni a városi iskolába a kérdőívem, ott észrevehető volt, hogy a felső tagozatos tanulók szünetben egymás mellett ülve használták a telefont, nem figyelve egymásra

sem. A kis városi, falusi iskolában nem ez a megszokott. Tapasztalataim alapján, ezekben az iskolákban a tanulók be sem vihetik, az okosórán kívüli egyéb okoseszközt. A diákok körében a harmadik legszimpatikusabb válasz a digitalizáció volt.

6. Nyelvújítás

A nyelvújítás mozgalmát a 18-19.század között sok tényező segítette. Ilyen volt a francia felvilágosodás eszméinek elterjedése, Mária Terézia politikája, amiben nyugat felé nyitott. A pozsonyi országgyűlés, ahol néha kedvező, néha kedvezőtlen döntések, rendelkezések születtek. Bessenyei György 1778-ban írta a „Magyarság” című röpiratban a következőt: „Minden nemzet a maga nyelvén lett tudós, de idegenen soha.”

A nyelvújítás a nyelvfejllesztés egyik fajtája, ahol tömeges és tudatos változások jönnek létre a nyelvben. Elsősorban költők, írók és nyelvészek tevékenysége. Céljuk az, hogy bővítsék a szókincset, az idegen szavak helyettesítését és ezzel próbálták az egységes nyelvet megteremteni. A tényleges mozgalom az 1770-es évektől, Bessenyei György fellépésétől, körülbelül 100 évig tartott, egészen addig, amíg 1872-ben megjelent a Magyar Nyelvőr. A nyelv fejlődése a 17.század második felétől kezdett lelassulni. Az anyanyelv használata kezdett visszaszorulni, a közéletben és a tudományban is a német illetve a latin nyelv kerül a középpontba. A feudalizmus elleni harc valamint a politikához való szoros kapcsolat a nyelvújítás sajátos vonása.

Központi kérdés lett a magyar nyelvállamnyelvvé tétele, az egyenjogúság biztosítása, illetve a nyelv jogainak helyre állítása. Hasonlóan fontos feladattá vált, hogy az idegen hatásoktól megtisztítsák a nyelvet, valamint a szókincs bővítés. Többféle képpen hoztak létre új szavakat:

1. Idegen nyelvből való szó szerinti fordítás:
Például: Kellner (német) – jármű, világirodalom
2. Tájszavakat emeltek be a közhasználatba:
Például: zamat, hullám, burgonya, betyár, kamat
3. Kihalt szavakat újítottak:
Például: fegyelem, hős, Zoltán, aggastyán
4. Szóképzéssel:
Például: huzat, alapzat, folyékony, lazít, nőies
5. Elvonással:
Például: cikkely – cikk, kapál – kapa
6. Szóösszetétel:
Például: szemüveg, folyóirat, vérszegény, hőmérő
7. Szóösszerántás:
Például: könnyű + elméjű= könnyelmű, levegő + ég= lég

8. Erőltetett szóalakok:

Például: csáb

A nyelvművelő mozgalomhoz, amit Kazinczy Ferenc szervezett, egyre többen csatlakoztak. Közel tízezer új szó alakult, amelyeket ma is használunk.

A kortársírók maguk is neológusok voltak. Kazinczy Ferenc megírta a Tövisék és virágok 1811-ben. Válaszként az ortológusok, akik ellenezték az nyelvújítást és ragaszkodtak a hagyományoshoz, 1813-ban megírták a „Mondolat” című röpiratot. Szemere Pál és Kölcsey Ferenc fogalmazta meg a választ rá: „Felelet a Mondolatra” címmel.

1832-ben megjelent az első magyar helyesírási szabályzat. Ebben a korszakban jött létre a köznyelv, az egységes magyar irodalmi nyelv. A nyelvújítással párhuzamosan stílusújítás is jött létre. A nyelvvel való tudatos törődés hagyományként él tovább. 1844-ben a magyar nyelv lett a hivatalos nyelv, valamint Pest szellemi központtá alakult.

1872-ben lezárult a nyelvújítási folyamat, a Magyar Nyelvőrrel.

7. Egri csillagok

Az *Egri csillagokat* Gárdonyi Géza írta. 1899-től folyóirat-folyósításokban jelent meg, majd 1901-ben könyvben is kiadásra került. A mű, a 16.századi török hódoltság idején játszódik. Gárdonyi Géza azért írta meg az *Egri csillagokat*, hogy felhívja a figyelmet a magyar történelemre, valamint arra az áldozatos küzdelemre, amit az ország védelme érdekében folytattak. Az egri vár védői a főszereplők, akik az ostrom közben is megvédték a várat a törököktől.

Ahhoz, hogy megértsük a regényt, fontos annak a történelmi háttérét is tudnunk. 1552-ben, amikor a regény játszódik, az ország nehéz helyzetben volt, mivel a Magyar Királyság Török Birodalom megszállás alatt volt. Gárdonyi Géza mintaképként mutatja be, hogy mindenki számára példaértékű legyen azoknak a hősiessége és ragaszkodása a haza iránt, akik védték a várat.

A regény a magyar irodalom klasszikusai közé sorolható és egyedülálló helyet foglal el a történelmünk megörökítésében.

Az *Egri csillagok* cselekménye több szálon fut, és szereplői tökéletesen mutatják be azt, hogy a 16.században, Magyarországon milyen társadalmi viszonyok voltak, illetve a korabeli mentalitást. Számos filmadaptáció készült, az első film 1923-ban Fejős Pál készítette el, ez volt az utolsó magyar némafilm. Színpadra is vitték, valamint egyéb művészeti ágakban is feldolgozták.

A mű jelentősége azonban nem csak kultúrtörténeti szempontból van jelentősége, hanem azért is, mivel a regény az erős karakterek a hazafias érzelmek és értékek, valamint a bátorság példáján keresztül szeretné erősíteni az összetartozás érzését, valamint a magyar identitást.

Gárdonyi Géza személyes tapasztalataiból, korabeli irodalmakból valamint a történelmi kutatásaiból készült el a regény. Gárdonyi Géza élete nagy részét Egerben töltötte, és a történelmi emlékek inspirálták abban, hogy megírja ezt a művet. Az olvasók szórakoztatása mellett azért is írta meg a regényt, hogy bemutassa a magyar történelem hőseit, valamint az őket körülvevő viszonytságokat.

Gárdonyi Géza regényének a középpontjában az Egri vár ostroma áll, azonban a korabeli Magyarországot és Európát is bemutatja. A valós történelmi események mellett fiktív karakterek is helyet kaptak a műben, például: Cecey Éva. A regény egyfajta szimbolikus értéket képvisel, mivel megjelennek az író számára is kiemelten fontos témák, mint például a hűség, a bátorság, a hazaszeretet és a szeretet.

A műnek több utóélete is van. 1959-ben képregény készült belőle, amelynek rajzait Korcsmáros Pál készítette el. 1968-ban kétrészes film készült belőle, melyet Várkonyi Zoltán rendezte. 1994-ben elkészült az *Egri csillagok* folytatása, amelyet Hernádi Gyula írt és az *Egri csillagok* háborúja címet kapta. 1996-ban Várkonyi Mátyás és Béres Attila történelmi musicalt írtak a könyvalapján. 2006-ban számítógépes kalandjáték, interaktív film készült *Jumurdzsák gyűrűje* címmel, amely a jelenkori Egerben játszódik.

7.1. Cselekmény vázlat

A regény 5 részre van osztva. Minden résznek külön címe van, amely összefoglalja, hogy miről fogunk az adott részben olvasni.

Az első rész a „*Hol terem a magyar vitéz?*” címet kapta. 1533-ban játszódik. Bornemissza Gergő és Cecey Éva fürdenek a patakban, észreveszik, hogy egy török közeledik. Jumurdzsák megpróbálja őket különféle indokokkal kicsalogatni a bokorból, de sikertelenül. Majd a török elrabolja a kisfiú lovát, erre Gergő előlép. Ennek Jumurdzsák megörül, magához hívja a két gyermeket és elrabolja őket. 17 év körüli lány vigasztalja őket a lovaskocsin, ahol még több rab utazik. Éva édesapja, Cecey Péter jobbágysai birkákat nyírják. Hirtelen Cecey úr eszébe jut Vica. Elmennek keresni a patakhoz a gyermekeket, de a ruhákon kívül mást nem találnak, ezért azt hiszik, hogy megfulladt Gergő és Éva.

A gyerekeknek sikerült megszökni a töröktől. A fiú elmesélése alapján kiszabadítják a többi magyart, akik rabságban vannak.

A második rész az „*Oda Buda!*” címet viseli. 8 évvel később, 1541-ben vagyunk, amikor János király meghalt. Gergő időközben 16 éves lett. Kitervelik Gábor pappal, hogy a török császárt felrobbantják. Évák régi házánál várják meg a sereget. Cecey a faluval együtt lányát is Gergőnek szánja. Tulipántól megtudják, hogy Budára költöztek Vicák. Gábor pap egy levelet hagy maga után, azért, hogy Gergőt megóvjá. A levélben ráhagyományozza a török, Jumurdzsák gyűrűjét, valamint elbúcsúzik tőle. Gergő és Tulipán felmásznak egy sziklára és onnan nézik a vonuló török hadat. Tulipán elmondja, hogy kik találhatóak a seregben és kinek milyen szerepe van ott. Miközben nézik a vonuló sereget, egy robbanásnak lesznek figyelmesek. Gábor pap egy janicsárt robbantott fel, mivel öltözete miatt összekeverte a császárral. A törökök mindhármutat elfogják. A rabság közben Hajván, aki egy török és Gergő megismerkedtek. Hajván különböző rajzokat mutat a fiúnak, akit arra kér, fejtse meg azokat. A rajzokon, a Magyaror-

szágon található várak alaprajzai voltak. Gergő kiválasztja magának, és elteszi az egri vár alaprajzát, a többiről viszont azt hazudja, hogy csillagképek. Hajván a segítségért cserében ő is segít Gergőnek megszökni. Jumurdzsák a börtönben Gábor papot keresi, a talizmánja miatt, hogy visszaszerezze azt, de már csak halva találja őt. Gergő viszi Buda felé a törökök híret, Ceceyekkel találkozik, ahol Éva apja fogadja és közli, hogy lány a királyné környezetében él. Azonban Gergő mindenáron találkozni akar a lánnyal, ezért beszökik az udvarba. Sikerül a fiataloknak találkozni, ahol Éva örök hűséget foga a fiúnak. György barát és Török Bálint közösen fogadják a szultánt, akik Budára érkeznek.

A harmadik rész „*A rab oroszán*” címet viseli. Dobó István járja az országot. Berettyó vize mellett találkozik a Cecey házaspárral és Mecskeyvel. A sebeiket mossák ők, mivel találkoztak a törökkel. A megszerzett dolgokat Mecskey szétosztja. Dobó barátsága jeléül egy kardot kap. Mivel Cecey Éva hamarosan férjhez megy Fürj Ádámmal, ezért neki édesanyja egy láncot választ. Török Bálint házába, Debrecenbe érkezik Mecskey. Török Bálint Konstantinápolyban van rabságban, ezért Mecskey és Gergő elhatározza, hogy kiszabadítják őt. Bálint fia, Jancsi is szeretne velük tartani. Mecskey elmeséli Gergőnek, hogy Évát férjhez akarják adni, ezért a két fiatal Gyaluba tartanak. Szeretnék megtudni, hogy Éva magától megy férjhez vagy kényszerítik. Mikor kiderül, hogy a lány még mindig Gergőt szereti, akkor a fiú megszökteti az esküvői vacsoráról. Hunyad várában a két fiatal, Gergőt és Évát egy pap összeadta. Matyi, Török Jancsi és Mecskey valamint Éva és Gergő tovább indultak, hogy kiszabadítsák Török Bálintot. Egy cigány táborhoz érnek, ahol segítőt kérnek, aki megmutatja az utat Stambulba. A városban ünnep van, így könnyen be tudnak jutni oda.

A negyedik rész az „*Eger veszedelme*” címet kapta. Ez a rész 1552-ben játszódik Cecey Évának és Gergőnek van egy fia. Éva egyedül van otthon fiával, mivel édesapja elment Egerbe. Miközben az asszony elajándékozta Réz Miklósnak a régi inget, megtalálja benne az Eger várat ábrázoló alaprajzot. Belépett egy félszemű ember, aki nem más volt, mint Jumurdzsák. Évától kérdezte, hogy nincs e számára eladó régi gyűrűje. Abban a reményben, hogy Gergőtől tudja szerezni a talizmánt, elrabolja a gyermeküket. Eger városát valamint a várat körbe vették a törökök. Éjjel bekiabál Jumurdzsák Gergőnek: „Nálad van egy török gyűrű. Énnám van egy magyar gyermek. Az a gyűrű az enyém. Ez a gyermek a tiéd.” (Gárdonyi, 1982) Gergő ezt nem hiszi e, mivel úgy gondolja, hogy Sopronban felesége és gyermeke biztonságban van.

Az ötödik rész a „*Holdfogyatkozás*” címmel lett ellátva. Szalkay Balázshoz két fiatal érezik Szarvaskőre, Gergő öccse, János valamint Réz Miklós. Eger városába szeretnének bejutni, egy

régi alaprajz alapján az alagúton át. Éva álruhába bújva ment el Szalkayhoz. Megtalálják azt a helyet, ahol az alaprajz alapján az alagút megtalálható. Fölé sátrat húztak és mindennap ástak. Sárközi észreveszi, hogy a vázartón keresztül bevezeti a törököket Hegedűs hadnagy. Éva és Miklós közben ássák az alagutat. Egy beomlott elágazáshoz érnek, mikor észre veszik, hogy kiderült és a törökök a nyomukban vannak. Kényszerítik őket, hogy mutassák meg az utat. Évát egy török katonára bízzák, aki az álruhában lévő Varsányi. Miklós és a török eléri a puskaporos kamrát ahova a fáklyát beleszúrta, és egy nagy robbanás rázta meg a környéket. A törökök örülnek, mivel azt hiszik, az egész vár felrobbant.

7.2. Egri csillagok és a nyelvújítás

Az *Egri csillagok* nem csak történetet mesél el, hanem egyik fontos állomása is a magyar nyelvhasználatnak. Gárdonyi Géza hozzájárult a magyar nyelv szélesebb körben való elterjesztéséhez, illetve elfogadásához a regény megírásával. A regény szerette volna bemutatni a korabeli magyar nyelvhasználat új irányzatát, amelynek a célja a közérthetőség és az egyszerűség volt abban az időben is. A régi nyelv fontos része a magyar kultúrának, tanulmányozása hozzájárul az egyén fejlődéséhez. A régi nyelv, amely az *Egri csillagok*ban is szerepel, nagy- illetve különféle nehézségek elé állítja a tanulókat. A 6.osztályosok számára a régi nyelv hasznos lehet, azonban szavai miatt nehézségeket okoz. Alapvetően a régi nyelv különbözik a mai, napjainkban is használatos nyelvtől, tartalmaz olyan kifejezéseket, szófordulatokat, melyeket a tanulók nem hallottak még, ezért nem is használják azokat, mivel jelentésüket sem ismerik.

Ezek a szavak, kifejezések a diákok nyelvi készségét, szókincsüket, valamint tudásukat is fejlesztik. A szófordulatok, kifejezések segítik a tanulók íráskészség fejlesztését, illetve az értő olvasást is. A régi nyelvhasználat sokkal színesebb és gazdagabb volt. A régi magyar nyelvezet tükrözte a társadalom vallási és kulturális jellemzőit.

8. Hogyan lehetne modernizálni a kötelező olvasmányokat?

Véleményem szerint nem csak a kötelező olvasmányokat kéne modernizálni, hanem magát az irodalom órák követelmény rendszer összetételét is. A hosszú gyakorlatom során azt tapasztaltam a 6.osztályos tanulóknál, hogy számukra sem sokat, vagy szinte egyáltalán nem változott a tanment irodalom tantárgyra vonatkozó előírása, ahhoz képest, mint ahogyan évekkel ezelőtt én tanultam. Szerintem a mai fiatalokat már nem lehet azokkal a módszerekkel lekötni, melyekkel még talán az én korosztályomat legalább részben le lehetett. Az, hogy „kötelezően le kell írni” az író, vagy költő élet útjának minden apróbb mozzanatát, ezeket sokszor szigorúan számon is kérik. Természetesen azzal egyetértek, hogy valamilyen szinten szükséges az adott író, költő megismerése, amely segít is a műértésben. Viszont, az erre szánt tanítási idő sok, ennek az időtartamnak egy részét, ha át forgatnák az adott mű és annak elemzésére, segítené a tanulóknak a műértésben. A jelenlegi pedagógusok többségének átlagéletkora 40 év felett van, ezáltal ők már kicsit nehezebben nyitnak az új tanítási módszerek alkalmazása iránt, a tanórák felépítését illetően.

„Az irodalomoktatás megújításához, kortárs művek, s kifejezetten korosztályspecifikus, azaz gyermek- és ifjúsági irodalmi művek tanításához, oktatásba emeléséhez inspirációra és nyitottságra van szükség...” (Kusper, 2019)

A felső tagozatos kötelező olvasmányok listájában található művek egyike sem kortárs szerzőtől származó, választható lehetőség.

- 5.osztály: Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk
- 6.osztály: Gárdonyi Géza: Egri csillagok
- 7.osztály: Mikszáth Kálmán: Szent Péter esernyője
- 8.osztály: Jókai Mór: A kőszívű ember fiai

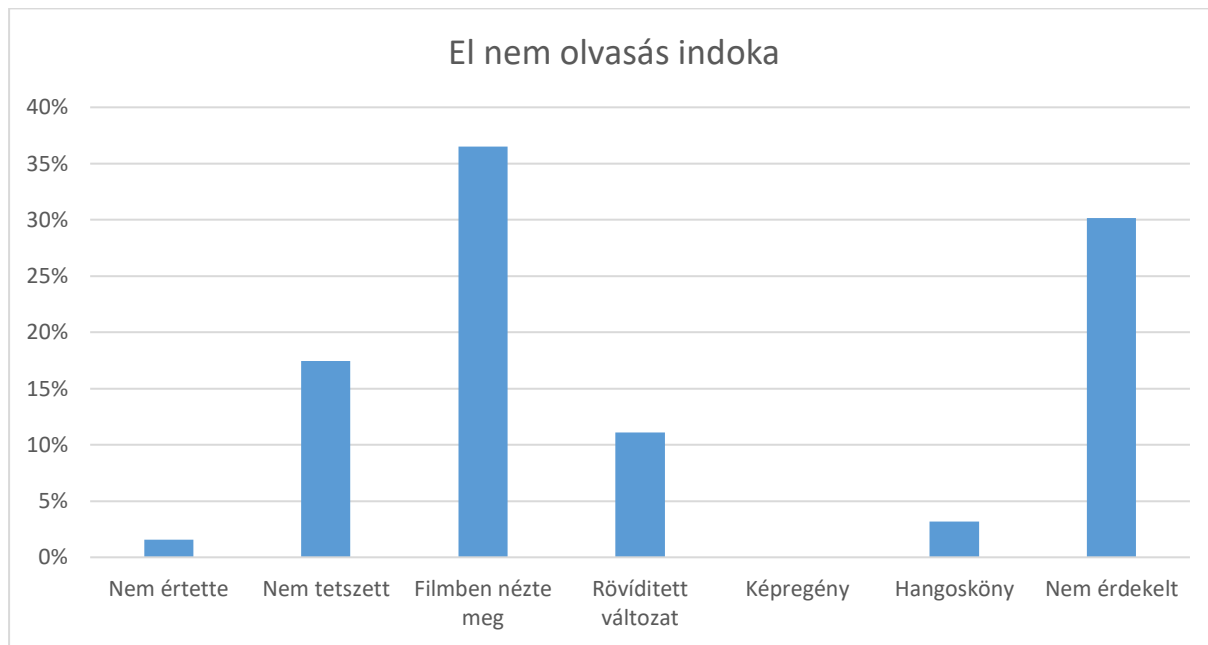
Azonban az ajánlott művek listájában megtalálhatóak kortárs művek, ám erre a tanév során nincs elég idő, és alkalom biztosítva. Jó lenne, ha az 5-8.osztályig terjedő intervallumba legalább egy-két kötelező mű helyett, az ajánlott listából választhatnának a pedagógusok és a tanulók közösen megegyezve, ezt vagy ezeket, a tanórán közösen ismerjék meg, valamint dolgozzák fel.

„Budapest XVI. ker. Szent – Györgyi Albert Általános Iskola 8. évfolyamának ajánlott olvasmányai:

- Agatha Christie: Az ABC-gyilkosságok
- Agatha Christie: Gyilkosság az Orient-expresszen
- Agatha Christie: Mert többen nincsenek (régi cím: „Tíz kicsi néger”)
- Andrzej Sapkowski: A vaják I.
- Fekete István: A koppányi aga testamentuma
- J.K. Rowling: Harry Potter és az azkabani fogoly
- J.K. Rowling: Harry Potter és a tűz serlege
- J.R.R. Tolkien: A hobbit
- Jules Verne korábban ajánlott regényei (lásd: 6. évfolyam)
- Leiner Laura: A Szent Johanna Gimi 1. – Kezdet
- Karly May: Winnetou 1. – Old Shatterhand
- Mark Twain: Tom Sawyer Kalandjai
- Rejtő Jenő korábban ajánlott regényei (lásd: 7. évfolyam)
- Riley Baker: A happy end után
- Sir Arthur Conan Doyle: Sherlock Holmes Kalandjai” (Budapest XVI. ker. Szent – Györgyi Albert Általános Iskola, 2022)”

Véleményem szerint, a „nem volt meg a könyv” válasz nem reális. Ugyanis hosszú idők óta minden könyvtárban megtalálhatóak és ki lehet kölcsönözni őket, nem egy példányban. De ha ragaszkodunk ahhoz, hogy csak a miénk legyen utána, és nem szeretnék időhöz kötve lenni, akkor akár antikváriumban is megtalálhatóak a kötelező olvasmányok, ahogy az *Egri csillagok* is. Amikor nekem volt kötelező olvasmánynak feladva, akkor a szüleim könyvét kaptam meg. Ez is egy megoldás lehet arra, hogy legalább beleolvassanak. Mivel a 21.században minden megtalálható digitalizált formában, ezért akár le lehet tölteni telefonra, táblagépre, e-book reader-re, számítógépre, sok más eszközre a könyveket, mivel ezeket a tárgyakat a nap nagy-résében használják, szinte bármikor és bárhol tudnának olvasni a tanulók. Felmerült a kérdés bennem, amikor megnéztem a kitöltött kérdőívet, hogy milyen más dolga lehetett a tanulóknak, hogy nem volt idejük elolvasni, illetve megnézni.

A filmváltozat, ami csupán 2 óra 25 percet vesz igénybe, a megkérdezett tanulók átlagosan napi több órát töltenek el a képernyők előtt különböző játékokkal és a közösségi oldalakon, mint a film hossza lenne. Véleményem szerint, akkor is többet tudnának róla a tanulók, ha játék közben, akár csak a háttérben menne a film, így legalább egy-egy részletre, eseményre emlékeznének, ami megragadja a fülüket, esetleg szemüket, jobb esetben a figyelmüket.

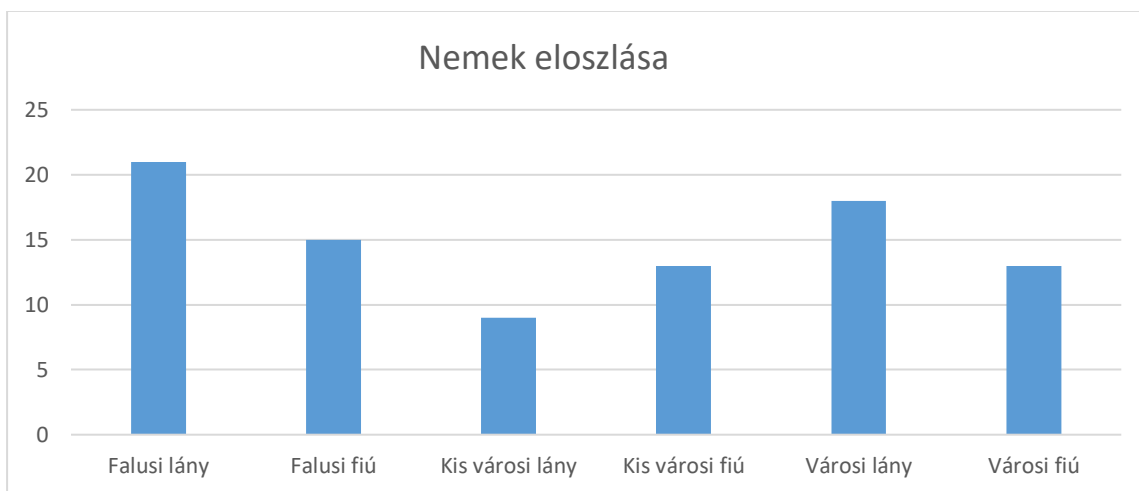

8. ábra: El nem olvasás indoka

De ha ragaszkodni szeretnénk csak a régi olvasmányokhoz, akkor válasszunk hozzájuk modernebb feldolgozási módot. Például, csoportokban készíthetnének a tanulók egy kis rövid videót egy számukra kedvenc részből. Tanóra keretein belül, ha létezik film változat a pedagógussal közösen nézzék meg, a könyvből pedig csak bizonyos részeket kötelezően, a kijelölt tanórákra olvassák el. Ezek olyan kiemelt részek lennének, amelyek hozzájárulnak a tanulók személyiség fejlődéséhez, szókincs bővítéséhez, illetve nyitott kérdést hagy bennük, amin a későbbiekben is tudnának elmélkedni szabad idejükben.

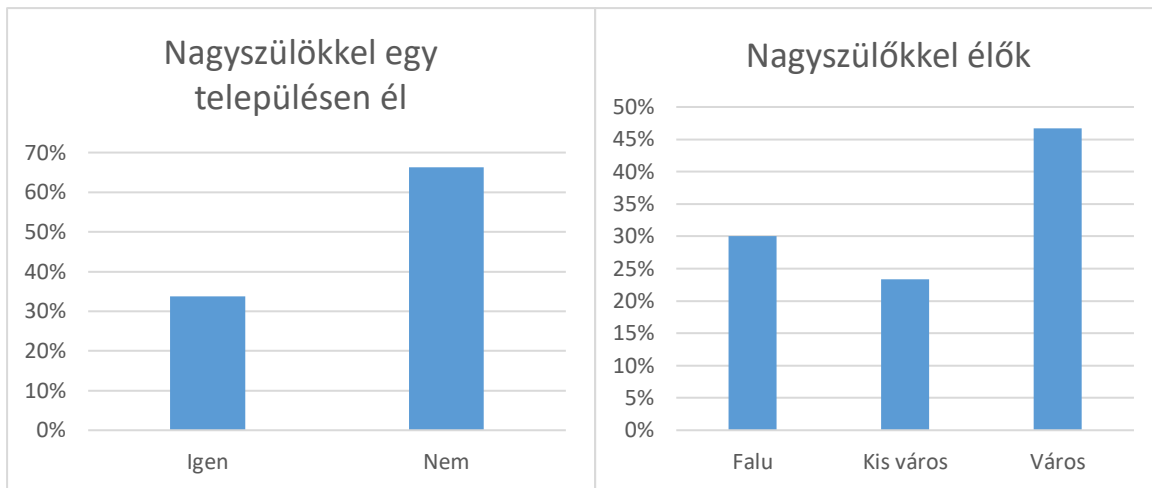
9. Kérdőív bemutatás

A vizsgálat helyszínei, három Zala vármegyei iskola. Zalaegerszegen a Zalaegerszegi Petőfi Sándor Magyar-Angol Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola, Teskándon a Teskándi Csukás István Általános Iskola, illetve Zalalövön a Zalalövői Általános Iskola. Ebben a három intézményben összesen 4 osztály, 89 tanulója töltötte ki. A nemek szerinti eloszlás a következő: 41 fiú, és 48 lány.

9. ábra: Nemek eloszlása

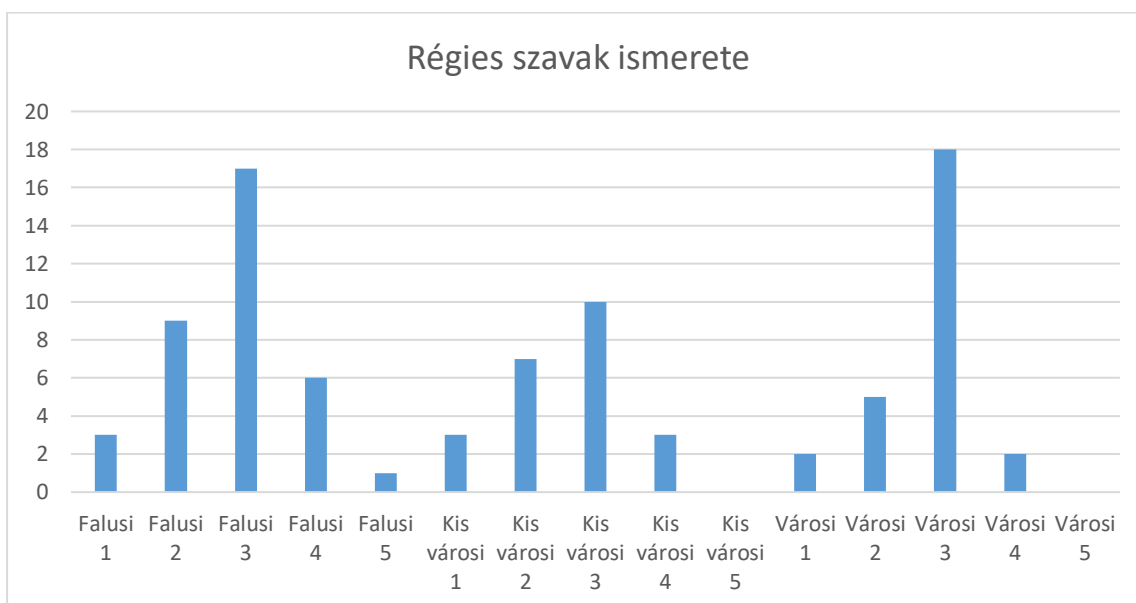
A 9. ábrán látható, hogy a tanulók lakhely, és nem szerint, milyen arányban oszlanak el. Lakhely szerint, összesen falusi 36 fő (40%), kisvárosi 22 fő (25%), városi 31 fő (35%). Megállapítható hogy a kérdőívet kitöltő tanulók legnagyobb része falusi lakosú lány.

10. ábra: Nagyszülökkel egy településen él.

11. ábra: Nagyszülökkel élők

A 10. ábrán -11. ábrán látható, hogy a megkérdezett tanulók 66%-a (59 fő) nem, 34%-a (30 fő) él a nagyszülökkel egy településen. Az együtt élők 30%-a (9 fő) falusi, 23% a (7 fő) kisvárosi, 47% a (14 fő) városi.

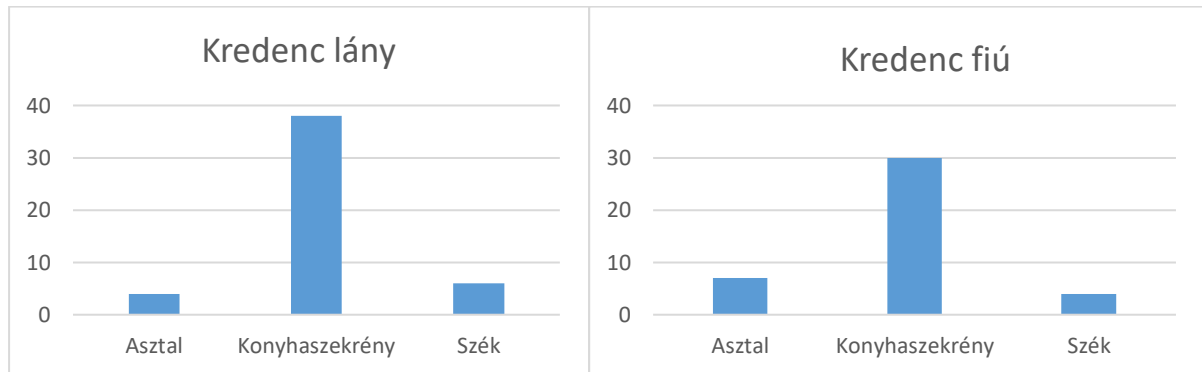

12. ábra: Régies szavak ismerete

A 12. ábrán látható, egy előzetes "felmérés" a tanulók önismeretéről, ahol 1-től 5-ig terjedő skálán ahol „1: egyáltalán nem ismerem”, „5: nagyon ismerem” a régies szavakat lakó hely szerinti állapota. Összesen 86 fő válaszolt, 3 fő pedig nem adott érdemleges választ. A

válaszadok közül 8 fő (9%), 21 fő (24%), 45 fő (52%), 11 fő (13%), 1 fő (1%) nagyon ismeri a régies szavakat.

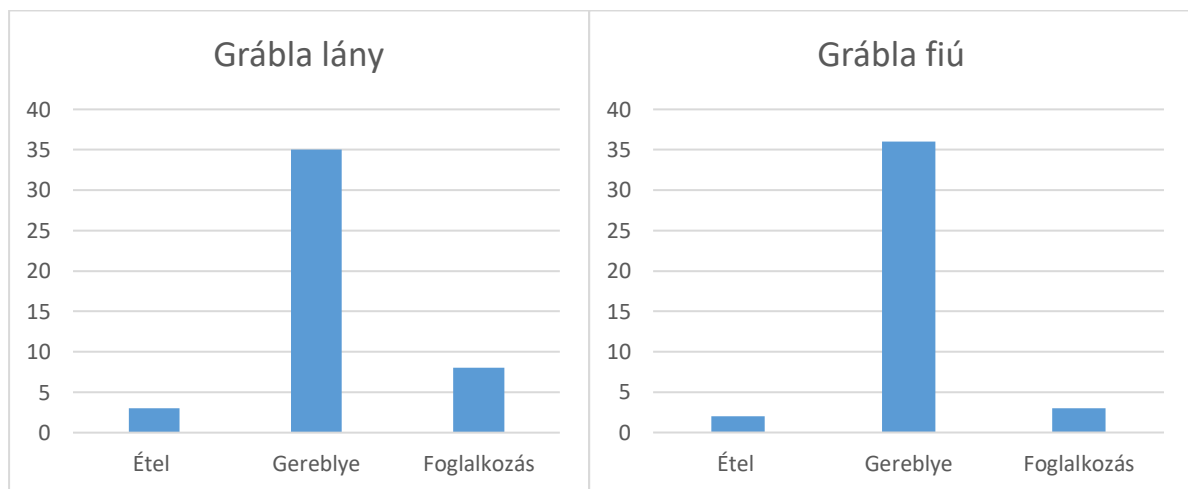
9.1. Régies szavak ismerete nemek szerint

13. ábra: Kredenc lány.

14. ábra: Kredenc fiú

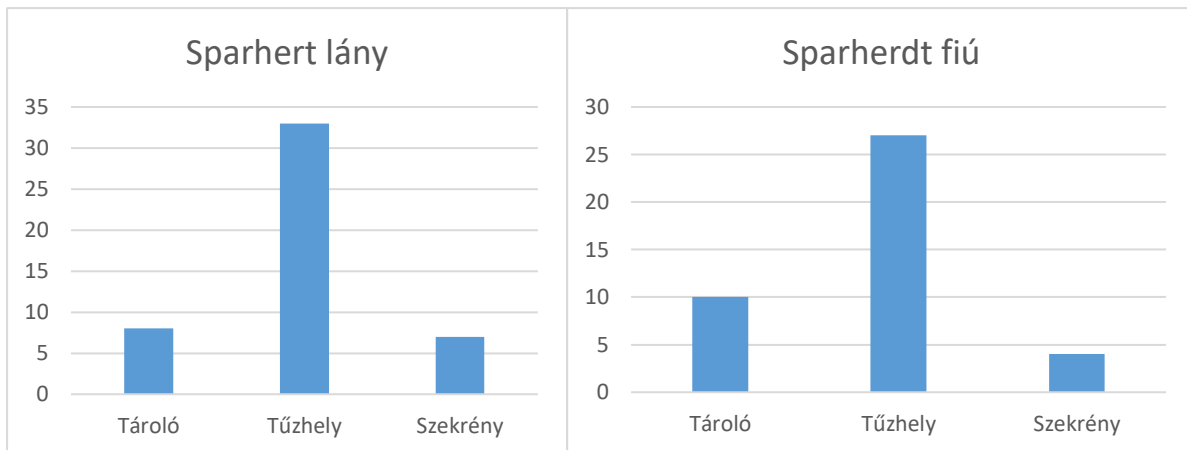
A 13. ábrán és a 14. ábrán látható, a megkérdezett lányok 79% (38 fő) ismeri, 21% (10 fő) nem ismerni. A fiúknál 63% (30 fő) ismeri, 23% (11 fő) nem ismeri.

15. ábra: Grábla lány.

16. ábra: Grábla fiú

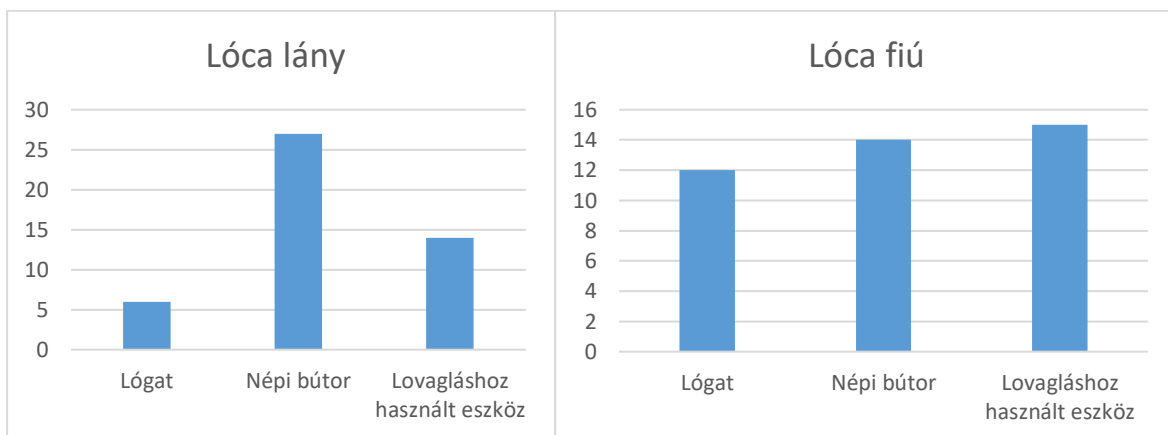
A 15. ábrán és a 16. ábrán látható, a megkérdezett lányok 73% (36 fő) ismeri, 27% (12 fő) nem ismerni. A fiúknál 75% (36 fő) ismeri, 25% (5 fő) nem ismeri.

17. ábra: Sparherdt lány.

18. ábra: Sparherdt fiú

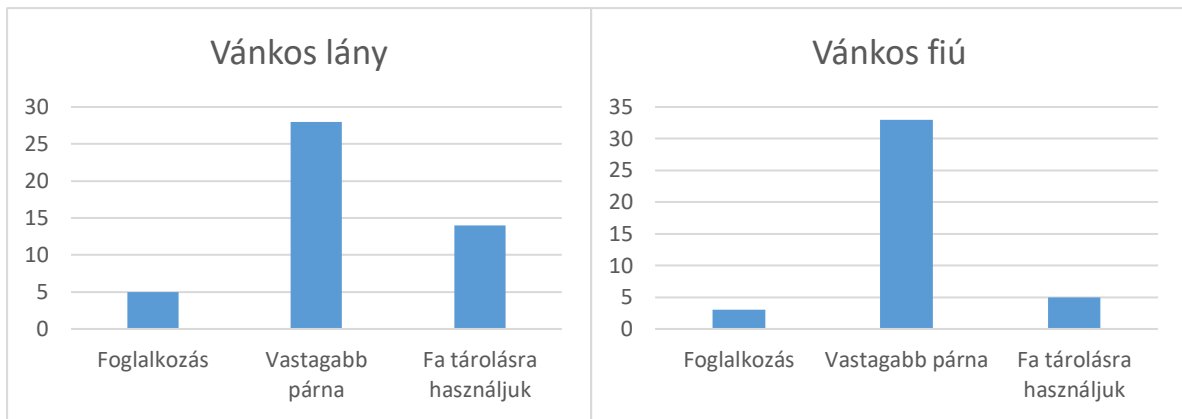
A 17. ábrán és a 18. ábrán látható, a megkérdezett lányok 69 % (33 fő) ismeri, 31% (15 fő) nem ismerni. A fiúknál 56% (27 fő) ismeri, 44% (14 fő) nem ismeri.

19. ábra: Lóca lány.

20. ábra: Lóca fiú

A 19. ábrán és a 20. ábrán látható, a megkérdezett lányok 56 % (27 fő) ismeri, 44% (21 fő) nem ismerni. A fiúknál 29% (14 fő) ismeri, 56% (27 fő) nem ismeri.

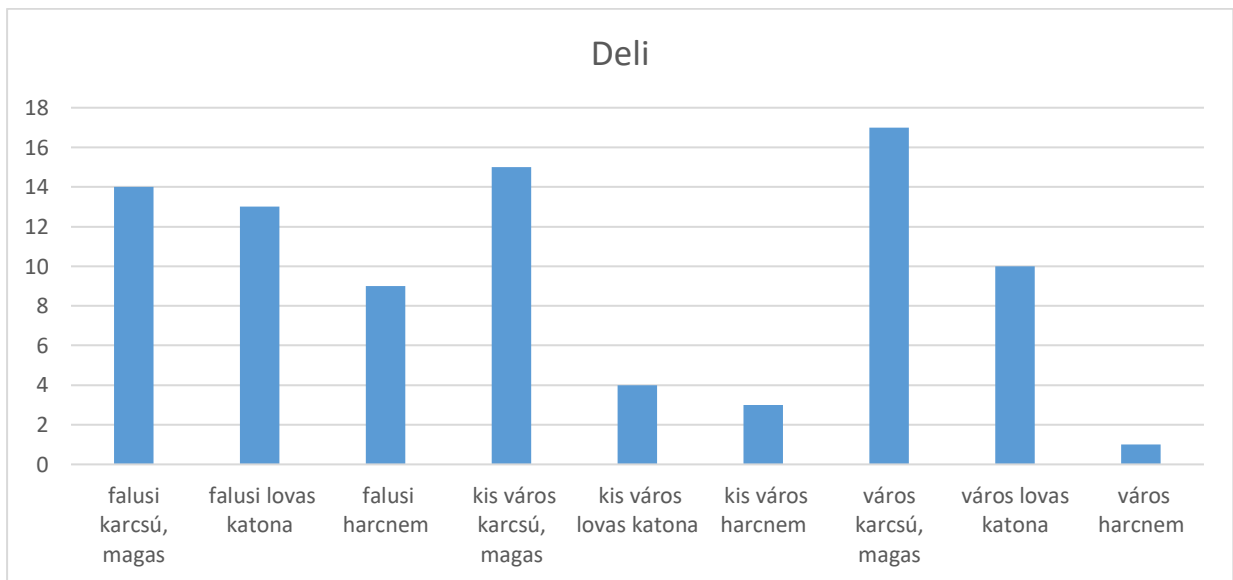

21. ábra: Vánkos lány.

22. ábra: Vánkos fiú

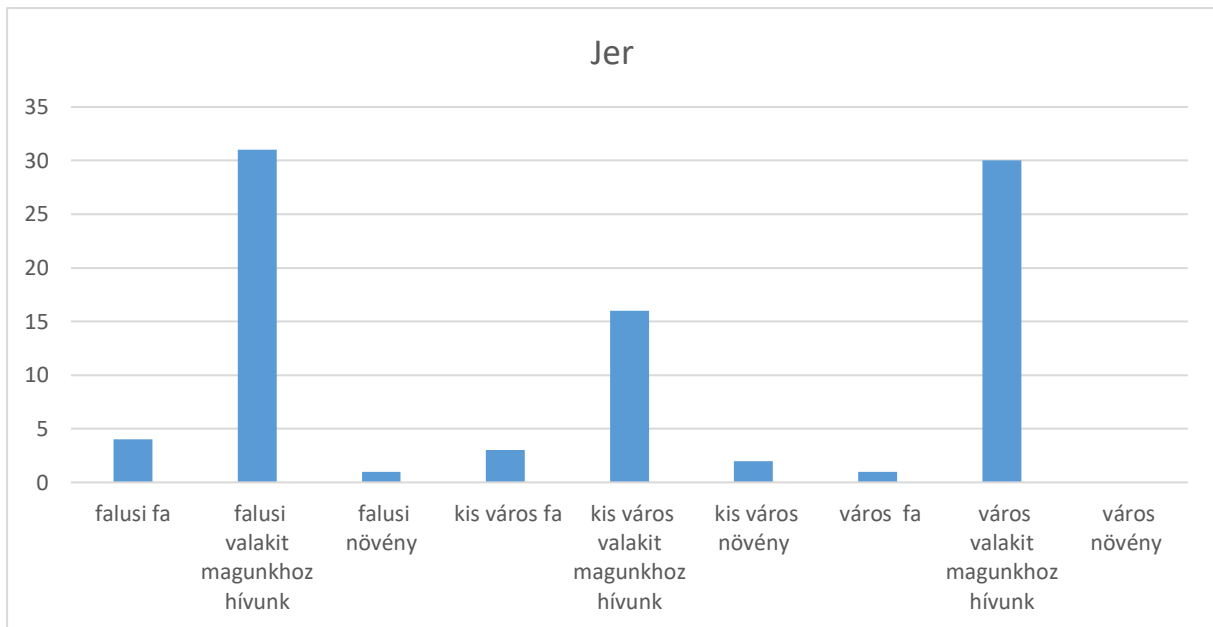
A 21. ábrán és a 22. ábrán látható, a megkérdezett lányok 58% (28 fő) ismeri, 42% (19 fő) nem ismerni. A fiúknál 69% (33 fő) ismeri, 16% (8 fő) nem ismeri.

9.2. Régies szavak ismeret lakóhely szerint az Egri Csillagokból.

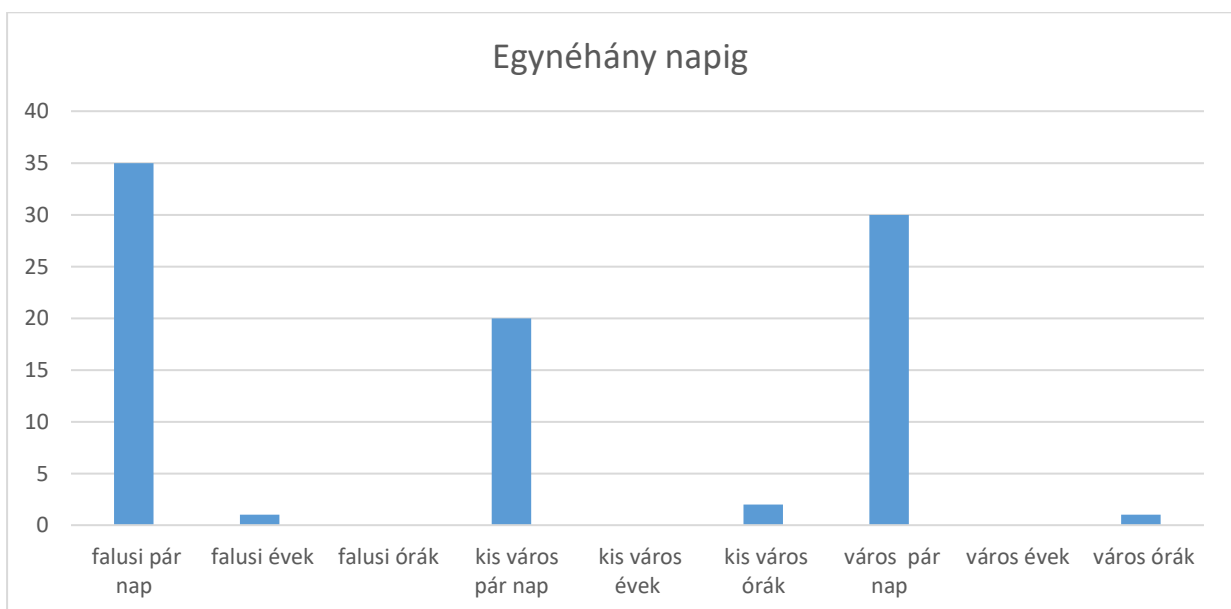
23. ábra: Deli

A 23. ábrán látható, a jó választ adók aránya mely (lovas katona) 27 fő (31%) amiből falusi 13 fő (15%), kisvárosi 4 fő (5%), városi 10 fő (12%), 59 fő (69%) pedig nem tudta helyes választ.

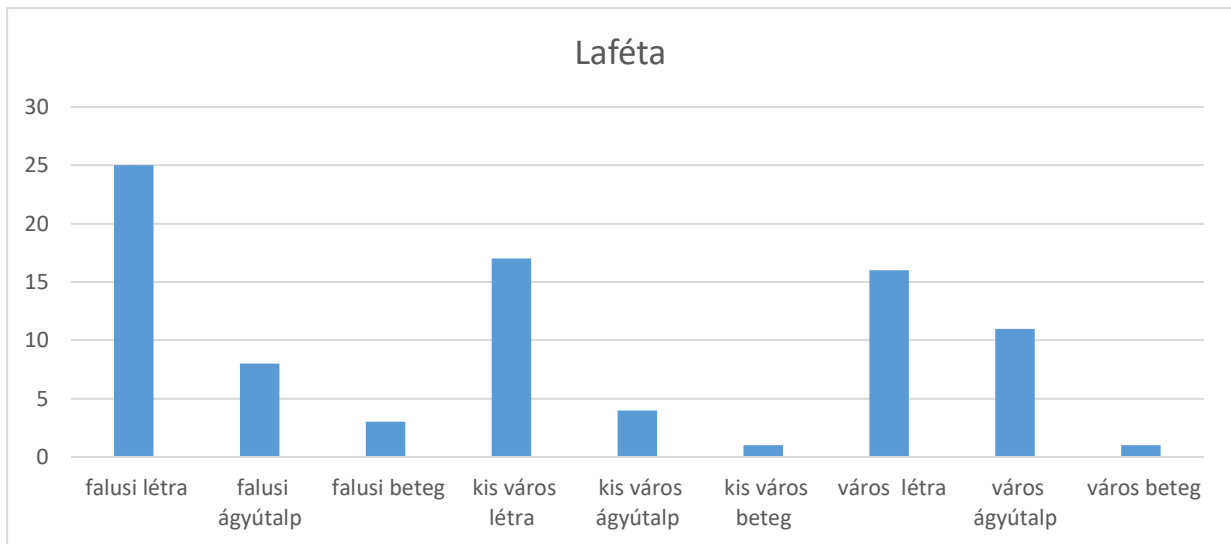
24. ábra: Jer

A 24. ábrán látható, a jó választ adók aránya mely (valakit magunkhoz hívunk) 77 fő (88%) amiből falusi 31 fő (35%), kisvárosi 16 fő (18%), városi 30 fő (34%), 11 fő (12%) pedig nem tudta helyes választ.

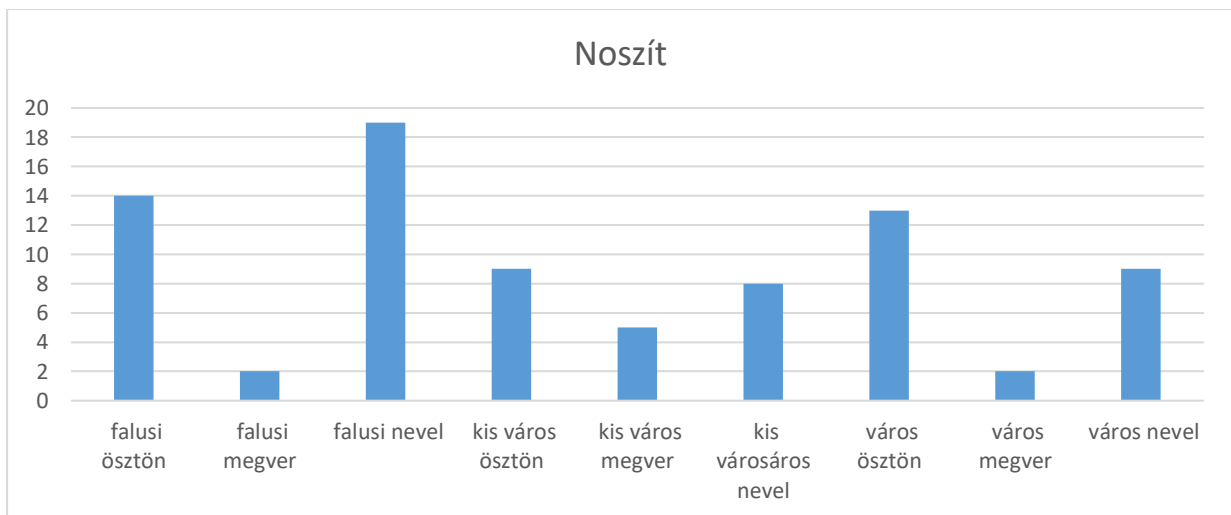
25. ábra: Egynéhány napig

A 25. ábrán, a jó választ adók aránya, mely (pár nap) 85 fő (96%) amiből falusi 35 fő (39%), kisvárosi 20 fő (22%), városi 30 fő (34%), 4 fő (4%) pedig nem tudta a helyes választ.

26. ábra: Laféta

A 26. ábrán, a jó választ adók aránya mely (ágyútalp) 23 fő (27%) amiből falusi 8 fő (9%), kisvárosi 4 fő (5%), városi 11 fő (33%), 63 fő (73%) pedig nem tudta a helyes választ.

27. ábra: Noszít

A 27. ábrán látható, a jó választ adók aránya mely (ösztönöz) 36 fő (44%) amiből falusi 14 fő (17%), kisvárosi 9 fő (11%), városi 13 fő (16%), 45 fő (56%) pedig nem tudta a helyes választ.

9.3. Összegzés

A tanulók nagy része faluban- vagy városban él. A kitöltők több, mint a fele nem él együtt a nagyszüleivel, azonban elmondható az is, hogy akik együtt élnek ők is városban.

A kérdőív régi szavak jelentésénél, az első szekcióban a hétköznapiakban is gyakrabban előforduló szavak jelentését kérdeztem meg a tanulóktól. Ebben a részben azt vizsgáltam, hogy a nemek szerint szókincs belső különbség látható. Megfigyelhető, hogy a lányok jobban teljesítettek, mint a fiú. Azonban megfigyelhető az is, hogy a 'grábla' szónál nem mutatkozik olyan nagy eltérés, sőt szinte ugyanolyan arányban adtak helyes választ a tanulók.

A második szekcióban a kötelező olvasmányból, mely az *Egri csillagok* című műből vett régies szavakról kérdeztem a tanulókat. Itt a lakóhelyük szerint értékeltem ki. Elmondható hogy az 5 feltett kérdésre a helyes és helytelen választ adók között nem állapítható meg számottevő különbség, a lakóhelyükből származóan.

Összességében a kutatói kérdésem, amely az a dolgozat elején, hogy a tanulók nem, vagy csak kis mértékben ismerik ezeknek a szavaknak a jelentését. A kutatás során bebizonyosodott, hogy a tanulók nagyobb része tisztában van a régi szavak jelentésével.

Nógrádi Gergely készített két kötelező olvasmányból is rövidített változatot. Azonban az egyik ilyen mű, Gárdonyi Géza *Egri csillagok* című művéből egy átirat, amely idén, 2023.március 17-én került kiadásra. Az *Egri csillagokat* 3 formátumban adta ki, hangoskönyvben, e-bookban, valamint könyvben. *Egri csillagok-Klassz 2.* címet viseli. Nógrádi Gergely megtartotta az eredeti cselekményt, azonban rövidebben meséli újra azért, hogy a mai fiatalok számára is közérthető legyen. Nyelvezete egyszerűbb, a fiatalok számára is közérthető. Abban is eltér az eredetitől, hogy az eredetileg megtartott 5 rész, további kisebb alfejezetekre van bontva, és azok is külön címmel ellátva. A kisebb részek is általában 5-6 oldalak. Maga a könyv pedig 300 oldal, az eredeti pedig 575. Abban is eltérnek a könyvek, hogy amíg a Gárdonyi Géza féle könyv tartalmazza a várvédők nevét, addig a Nógrádi féle nem tartalmazza azt. Véleményem szerint a könyv borítólapja is modernebb, a tartalma pedig jobban befogadható mindenki számára. Talán ezzel az átirattal a tanulókat is könnyebb lesz motiválni arra, hogy elolvassák az *Egri csillagok*nak ezt a változatát. Ha belenézünk, már észre vehetünk egy számottevő különbséget, amely az, hogy az átirat változat sokkal több párbeszédet tartalmaz, mint az eredeti

mű. Az eredeti műből is vannak átemelve oldalak, gondolatok. Az átírt változatban ezek díszesebb oldallal vannak jelezve. A két könyvet összehasonlítva elmondható az, hogy a bonyolultabb szerkezetek az új kiadásban sokkal egyszerűbben, érthetőbben vannak leírva. Például amíg Gárdonyi ezt írja: „Már kéklett a soproni szilva, és nyílt a napraforgó, mikor egy napon, szeles délutánon ott állt Éva asszony a város egyik házának a tornácán. Valami külföldre utazó ifjúnak válogatott az ura ruháiból...” (Gárdonyi, 1982) Addig Nógrádi Gergely ezt úgy fogalmazta meg: „Már kéklett a szilva, mikor 1552 egyik napos, nyári délutánján Éva asszony soproni házuk tornácán egy külföldre utazó diáknak válogatott az ura ruháiból...” (Nógrádi, 2023) A két megfogalmazás különbözik, azonban mondanivalójában megegyezik. Ha beleolvasunk a két regénybe, észrevehetjük, hogy az alfejezetek, (amely az eredetiben számmal vannak jelölve, az újban pedig külön címmel ellátva) máshogy vannak tagolva. Amíg a Gárdonyi féle műben az egyik alfejezetnek a végén találunk meg egy gondolatot, addig a Nógrádi féle átíratban a másik alfejezet kezdetén jelenik meg ugyanaz.

Fűzfa Balázs irodalomtörténész fogalmazta azt meg, hogy: „Feltétlenül szükség van a klasszikusok újramesélésére. A Don Quijoténak például Spanyolországban több korosztályos változata létezik...” (Fűzfa, 2017) Egyetértek Fűzfa Balázs gondolatával, mivel ahogy már említettem, nem sokszor értik meg a tanulók sem, miről is szólnak pontosan ezek a klasszikus regények, művek. Jó lenne, ha több ilyen átírat készülne, mint például az Egri csillagok, vagy A kőszívű ember fiai.

10. Összefoglaló

Szakedolgozatom két nagyobb részre osztható. Az első felében a témának keretet adó elméleti háttérrel ismertetem. A téma bevezetése után az elméleti háttér következik, amelyet négy fejezetre bontottam, illetve azokat több alfejezetre. Első fejezetben ismertetem, hogy a digitalizáció milyen hatással van a tanulókra, illetve azt, hogy milyen előnyei és hátrányai vannak. Kitérek arra is, hogy az általam megkérdezett tanulók milyen alkalmazásokat, programokat használnak okoseszközeiken, ezekre mennyi időt szánnak a nap folyamán. Ezek megfogalmazásakor több hazai, külföldi szakirodalom, illetve forrás, valamint a kérdőívemet kitöltő tanulók segítettek. A dolgozat második felében kitérek arra, hogy az olvasásnak milyen előnyei és milyen hátrányai vannak. Két kutatás eredménye alapján, illetve a megkérdezett tanulók válaszaiból jutottam el addig a megállapításig, hogy ma kik azok a szerzők, írók, akiknek a műveit olvassák a legtöbben, ezekről diagrammot is készítettem. Vannak köztük olyan szerzők is, akik mindhárom kutatásban megjelennek. A harmadik fejezetben pedig a kötelező- és; vagy kölcsönös olvasásról teszek egy hosszabb említést. Bemutatom a negyedik pontban valamint annak alpontjában, az *Egri csillagok* című regényt. A mű keletkezési körülményét, és cselekményvázlatát.

A kérdőívem összesen 28 kérdésből állt. 24 válasz lehetőségénél a tanulóknak csak „X”-el kellett jelölni a válaszokat, azonban 4 kérdésnél saját véleményüket kellett megfogalmazni. Voltak az előző kérdésre reflektáló kérdések, például, „Ha az előző kérdésre igen volt a válasz, akkor írd le a saját szavaiddal melyik volt a kedvenc részed!”. Sok olyan kitöltött kérdőívvel találkoztam, ahol a fent említett kérdés előtt a válasz meg lett változtatva. Ha most kéne újra megkérdezném a tanulókat, akkor nem lenne kifejtős válasz. A kérdőív ismertetésénél megkértem a tanulókat, ha az egyéb választ jelölik meg, akkor mellé írják le, amit ők gondolnak. Nagyon sokan nem merték leírni a saját gondolataikat, mivel féltek attól, hogy a kérdőív dolgozatként számít be nekik. (Többen is mondták, hogy megijedtek, hogy jegyet kapnak rá.). Egy másik kérdés a „Átlagosan egy nap hány órát használod a telefont?”, itt a szülők véleményét is ki kérném, érzésem szerint a tanulók jóval kevesebb időt vallotak be átlagosan a valósághoz képest.

Nógrádi Gergely *Egri csillagok* című átírata 2023. márciusban került kiadásra. Véleményem szerint egy sokkal szerethetőbb, befogadhatóbb könyvet kapunk meg, mint az eredeti. Sokunkat, köztünk engem is, a Gárdonyi által írt *Egri csillagok* megrémisztett hosszú terjed-

elme és nehéz nyelvezete miatt. Nógrádi Gergelytől kapunk egy egyszerűbb, ám mondanivalóját, és tartalmát tekintve ugyanolyan regényt. Ezt a változatot én is szívesebben elolvasnám, mivel nyelvezete is modernebb. Jó lenne, ha az oktatásban valamilyen formátumban megjelenne ez a könyv, akár csak említés szintjén is. Lehet a tanulók közül többen is elolvasnák ezt az átírt verziót, mint az eredeti regényt. Az is egy pozitívum lenne, ha a Nógrádi féle könyvhöz is lenne egy munkafüzet, melyben különböző feladatok vannak, vagy valami feldolgozást segítő plusz anyag. Az is felmerült bennem az új könyv olvasása közben, hogy ismerik-e a pedagógusok az *Egri csillagoknak* ezt a verzióját, és vajon a jövőben hány tanár választaná ezt a művet az eredeti helyett.

A jövőben jó lenne azt vizsgálni, kutatni, hogy a tanulók szókincséből mennyire kopnak ki a régi szavak és azok jelentése, ha a kötelező olvasmányokból még több ilyen átírt, modernebb nyelvezetű változat kerül kiadásra. Ha a jövőben esetleg magyar tanórákat kellene tartanom a 6.évfolyamon, akkor én szívesebben ajánlanám, hogy a Nógrádi Gergely átíratot olvassák el a tanulók.

Ábrajegyzék

1. ábra: Internet használat.....	8
2. ábra: Digitális eszköz használat.....	8
3. ábra: 2003-as legtöbbet kölcsönzött szerző	15
4. ábra : 2008-ban legtöbbet kölcsönzött szerző	16
5. ábra: 2023-ban a kedvenc szerzők.....	17
6. ábra : Kedvenc író	17
7. ábra: Miért nem olvasták el?	19
8. ábra: El nem olvasás indoka	30
9. ábra: Nemek eloszlása	31
10. ábra: Nagyszülőkkel egy településen él.	32
11. ábra: Nagyszülőkkel élők	32
12. ábra: Régies szavak ismerete	32
13. ábra: Kredenc lány.	33
14. ábra: Kredenc fiú.....	33
15. ábra: Grábla lány.	33
16. ábra: Grábla fiú	33
17. ábra: Sparhert lány.	34
18. ábra: Sparhert fiú.....	34
19. ábra: Lóca lány.	34
20. ábra: Lóca fiú	34
21. ábra: Vánkos lány.....	35
22. ábra: Vánkos fiú	35
23. ábra: Deli.....	35
24. ábra: Jer.....	36
25. ábra: Egynéhány napig.....	36
26. ábra: Laféta	37
27. ábra: Noszít	37

Felhasznált irodalom

BENCZIK Vilmos (2001): Nyelv, írás, irodalom kommunikációelméleti megközelítésben. Trezor Kiadó, Budapest.

DANIEL Nils Roberts: (2021) What does reading on screens do to our brains? In: [bbc.co.uk](https://www.bbc.co.uk/ideas/videos/what-does-reading-on-screens-do-to-our-brains/p09xx6qw) [2023.04.05]> URL: <https://www.bbc.co.uk/ideas/videos/what-does-reading-on-screens-do-to-our-brains/p09xx6qw>

GÁRDONYI Géza (1982): Egri csillagok, Budapest-Uzsgorod: Móra Kiadó-Kárpátia Kiadó, p.355

GÁRDONYI Géza: Egri csillagok [2023.04.15] URL: <https://egricsillagok.wordpress.com/cselekmény/>

GOMBOS Péter – Csima Melinda (2019): A digitális bennszülöttek olvasási kedve, olvasáshoz való viszonya a 2017-es és 2019-es felmérések tükrében, Anyanyelvi Kultúráközvetítés 2.évf. 2.sz. p. 45-57. In.: real.mtak.hu [2023.04.15]> URL: http://real.mtak.hu/107034/1/2391-Gombos_Csima.pdf

GOMBOS Péter – Hevérné Kanyó Andrea – Kiss Gábor (2015): A netgeneráció olvasási attitűdje Új Pedagógiai Szemle 65.évf. 2.sz. p. 52-66. In.: [folyoiratok.oh.gov.hu](http:// folyoiratok.oh.gov.hu) [2023.04.16]> URL: <https://folyoiratok.oh.gov.hu/uj-pedagogiai-szemle/a-netgeneracio-olvasasi-attitudje>

GOMBOS Péter (2009): „Ó, mondd, te mit választanál!”, Elektronikus Könyv és Nevelés In.: epa.oszk.hu [2023.04.16]> URL: https://epa.oszk.hu/01200/01245/00042/gp_0902.htm

GOMBOS Péter (2022): Felső tagozatos diákok olvasói palettája, Módszertan és megújulás: Válogatás a MATE Neveléstudományi Intézete szakdidaktikai tanulmányaiból In.: press.mater.uni-mate.hu [2023.02.16]> URL: <https://press.mater.uni-mate.hu/107/>

GORDON Győri János (2009): Kötelező, közös, kölcsönös olvasmány. Hagyomány és megújulás az iskolai olvasmányok kánonjában, Elektronikus Könyv és Nevelés In.: epa.oszk.hu [2023.03.29]> URL: https://epa.oszk.hu/01200/01245/00042/ggyj_0902.htm

HERÉDI Rebeka (2021): Az irodalomtanítás 2021-ben: célok, kötelező olvasmányok, Nemzeti alaptanterv, érettségi, Tantárgy-pedagógiai kaleidoszkóp: 2021 In.: publikacio.uni-eszterhazy.hu [2023.04.17]> URL: http://publikacio.uni-eszterhazy.hu/7312/1/71_80_Her%C3%A9di.pdf

HORVÁTH Dorka (2022): Egy könyvformátum születése, Az interaktív könyvek hatása a szövegértési és olvasási készségre az Alpha és Z generáció körében p.12-17. In.: phd.lib.uni-corvinus.hu/ [2023.04.12]> URL: http://phd.lib.uni-corvinus.hu/1199/7/HorvathDorka_thu.pdf

HORVÁTH Gabriella (2012): Gárdonyi Géza, Tanító Módszertani Folyóirat p.19-24. In.: tanitonline.hu [2022.11.24]> URL: https://tanitonline.hu/uploads/450/tanito_2012_9.pdf#page=21

JÓZSA Krisztián – Fiala Szilvia – Józsa Gabriella (2017): A klasszikus és a kortárs szövegek feldolgozásának hatása az olvasás affektív tényezőire, In: Anyanyelv-pedagógia; [2023.01.25]> URL: <https://anyanyelv-pedagogia.hu/cikkek.php?id=665>

KISS Margit (2021): Az írói szókészlet feldolgozásáról (Balácsi József Attila – Kiss Gábor, Jókai-enciklopédia: Szavak, kifejezések magyarázata és személyek, földrajzi helyek, történelmi események bemutatása, Bp., Tinta, 2020.) In.: versofolyoirat.hu p.60-66 [2022.12.04]> URL: http://versofolyoirat.hu/verso2021_2.pdf

KORNYA István (2017-2018): Történelmi lámpás: Gárdonyi Géza és az Egri csillagok, Nemzeti Színház 5.évf. 6.sz In.: nemzetiszinhaz.hu [2023.02.15]> URL: https://nemzetiszinhaz.hu/uploads/files/folyoirat/nm_V_6.pdf

M. FAZEKAS Ágnes (2013): A netgeneráció és az iskolai kötelező (házi) olvasmányok, Képzés és gyakorlat 11.évf. 1-4.sz p.49-59. In.: trainingandpractice.hu/ [2023.04.17]> URL: http://trainingandpractice.hu/sites/default/files/kepzes_es_gyakorlat/tanulmanyok/05-M_Fazekas_A-tanulmany.pdf

MACZÁK Ibolya (2016). Emberek írták – embereknek. A kötelező olvasmányok szerepe. Új Köznevelés 72.évf. 1.sz In.: folyoiratok.oh.gov.hu [2023.03.14]> URL: <http://folyoiratok.ofi.hu/uj-kozneveles/emberek-irtak-embereknek>

MINYA Károly (2017): Tanítsuk-e a Toldit? — Archaizmusok az elbeszélő költeményben, Magyar Nyelv és Kultúra Nemzetközi Társasága Anyanyelvi Konferencia, In.: mnyknt.hu, [2023.04.24]> URL: <https://mnyknt.hu/tanitsuk-e-a-toldit-archaizmusok-az-elbeszel-ko-eltemenyben/?fbclid=IwAR0YiGn-RMY9ln5HghTtVWRKDM2YJwKL4DBKS8hYkFWXN1jmJsDevzyBwq6s>

ONDER Csaba (2010): A legjobb szándékok A nyelvújítási harc néhány vonásáról, Árkádia Folyóirat In.: arkadiafolyoirat.hu [2023.03.20]> URL: http://www.arkadiafolyoirat.hu/images/000_irodalom/IRO001_TAN_onder_csaba.pdf

PÉTERFI Rita (2009): Mit tudunk az iskolán túli világról, Elektronikus Könyv és Nevelés. In.:epa.oszk.hu [2023.04.16]> URL:https://epa.oszk.hu/01200/01245/00042/pr_0902.htm

PÉTERFI Rita (2009): Mit tudunk az iskolán túli világról? Elektronikus Könyv és Nevelés 11.évf. 2.sz p. In.: epa.oszk.hu [2023.03.26]> URL: https://epa.oszk.hu/01200/01245/00042/pr_0902.htm

PRENSKY Marc (2001): Digital Natives, Digital Immigrants p.1-6. In.: marcprensky.com [2023.04.06]> URL: <https://www.marcprensky.com/writing/Prensky%20-%20Digital%20Natives,%20Digital%20Immigrants%20-%20Part1.pdf>

PRIEVARA Tibor (2010): Na de ki is az a digitális bennszülött?, TanárBlog In.: tanarblog.hu [2023.04.20]> URL: <http://tanarblog.hu/oktatastechnika/821-na-de-ki-is-az-a-digitalis-bennszueloett>

SZATHMÁRY Éva (évszám nélküli): Gárdonyi Géza, Egri csillagok tartalom In.: doksi.net [2023.04.12]> URL: <https://doksi.net/hu/elemzes.php?order=Show&id=488>

SZENCZI Beáta (2013): Olvasási motiváció 4., 6. és 8. osztályos tanulók körében. Magyar Pedagógia, 113.évf., 4.sz p.197-220 In.: edu.u-szeged.hu [2023.04.22]> URL: https://www.edu.u-szeged.hu/mped/document/1_Szenczi_MP1134.pdf

SZILI Csaba (2012): Kötelezőkről – röviden. Anyanyelv-pedagógia 2. In.: anyanyelv-pedagogia.hu [2023.03.20]> URL: <https://www.anyanyelv-pedagogia.hu/cikkek.php?id=390>

TARDOS Róbert (2021): Érintkezések a nyelvészet és a szociológia között : Kontra Miklós: Felelős nyelvészet; Kommunikáció, Közvélemény, Média 2021/1.sz In.: communicatio.hu [2023.04.16]> URL: http://communicatio.hu/jelkep/2021/1/JelKep_2021_1_Tardos_Robert.pdf

TERDIKNÉ Takács Szilvia (2022): A nyelvújítás 30 A könyvolvasás előnyei és hátrányai, Magyar Nyelvőr 146.évf. 2.sz., p.259-260 In.: real-j.mtak.hu [2023.04.15]> URL: http://real-j.mtak.hu/21754/7/magyar_nyelvor_2022_2.pdf

TÓTH Krisztina – Arató László (2015): Irodalomtanítás: Milyen kötelező olvasmányokra van szükség?,KönyvesMagazin [2023.04.12]> URL: https://konyvesmagazin.hu/nagy/milyen_ko-telezo_olvasmanyokra_van_szukseg.html

TÓTH Máté (2019): A 3-18 év közötti hazai lakosság olvasási és könyvtárhasználati szokásai 2019-ben, Az én könyvtáram In.: azenkonyvtaram.hu [2023.03.19]> URL:

http://www.azenkonyvtaram.hu/documents/11543/49234/Toth_Mate_gyerek_olvasas_konyvtarhasznalat.pdf

WOLF Maryanne (2018): Reader, Come Home, In.: maryannewolf.com [2023.04.19]> URL: <https://www.maryannewolf.com/reader-come-home-1>

WOLF Maryanne (2021): What does reading on screens do our brains, In.:bbc.co.uk [2023.04.12]> URL:<https://www.bbc.co.uk/ideas/videos/what-does-reading-on-screens-do-to-our-brains/p09xx6qw>

ZSIRÁF (évszám nélküli): Idegen, régi és régies szavak és jelentésük – Egri csillagok, Olvasónapló In.: olvasonaplopo.eu [2023.04.02]> URL: <https://olvasonaplopo.eu/idegen-regi-es-regies-szavak-es-jelentesuk-egri-csillagok/9/>

Nyilatkozat

5. sz. függelék – Hallgatói és konzulensi nyilatkozat minta

NYILATKOZAT

Alulírott AMBULUS KAROLINA KIRA, a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, KAPOSVÁRI Campus, TAVITÓ szak nappali/levelező* tagozat végzős hallgatója nyilatkozom, hogy a dolgozat saját munkám, melynek elkészítése során a felhasznált irodalmat korrekt módon, a jogi és etikai szabályok betartásával kezeltem. Hozzájárulok ahhoz, hogy Záródolgozatom/Szakdolgozatom/Diplomadolgozatom egyoldalas összefoglalója felkerüljön az Egyetem honlapjára és hogy a digitális verzióban (pdf formátumban) leadott dolgozatom elérhető legyen a témát vezető Tanszéken/Intézetben, illetve az Egyetem központi nyilvántartásában, a jogi és etikai szabályok teljes körű betartása mellett.

A dolgozat állam- vagy szolgálati titkot tartalmaz: igen nem*

Kelt: Zalaegerszeg, 2023 év április hó 29 nap

Ambulus Karolina Kira
Hallgató

NYILATKOZAT

A dolgozat készítőjének konzulense nyilatkozom arról, hogy a Záródolgozatot/Szakdolgozatot/Diplomadolgozatot áttekintettem, a hallgatót az irodalmi források korrekt kezelésének követelményeiről, jogi és etikai szabályairól tájékoztattam.

A Záródolgozatot/Szakdolgozatot/Diplomadolgozatot záróvizsgán történő védeésre javaslom / nem javaslom*.

A dolgozat állam- vagy szolgálati titkot tartalmaz: igen nem*

Kelt: Kaposvár, év 2023. hó, 29. nap

Danielis Anna
Belső konzulens

*Kérjük a megfelelőt aláhúzni